

**STUDIEOPDRACHT INZAKE DE
ALGEMENE VEILIGHEID VAN
VERENIGINGSLOKALEN
BINNEN DE SECTOREN
CULTUUR, JEUGDWERK EN SPORT IN
VLAANDEREN**

**Samenvatting van het eind-
rapport**

UNIVERSITEIT GENT
Vakgroep Mechanica van stroming,
warmte en verbranding
Laboratorium voor Aanwending der
Brandstoffen en Warmteoverdracht
Prof. dr. ir. P. VANDEVELDE

0. Inleiding

Voorwoord (brand)veiligheidsonderzoek en aanbevelingen verenigingslokalen

Voor u liggen de resultaten van het onderzoek dat in opdracht van de Vlaamse Gemeenschap door de Universiteit Gent gevoerd werd naar de veiligheid van verenigingslokalen binnen de sectoren cultuur, jeugdwerk en sport in Vlaanderen.

Waarom dit onderzoek?

In het Vlaams cultuur-, jeugd- en sportbeleid spelen de lokale verenigingen een sleutelrol. Ze leveren een solide maar dynamische basis maar vormen ook het sluitstuk in een beleid waarmee de Vlaamse Gemeenschap streeft naar meer kwaliteit, zowel qua aanbod als qua bereik. Recent onderzoek (*Cijferboeken 2009*) levert indrukwekkende gegevens: een totaal van ruim 45.000 verenigingen voor de 308 gemeenten in het Vlaamse Gewest!

Natuurlijk zijn er binnen deze verenigingen heel grote verschillen, maar ze delen vaak dezelfde bekommernissen en noden. Een aantal daarvan houden rechtstreeks verband met hun huisvesting, want een eigen verenigingslokaal is voor sommigen onmisbaar; zeker voor jeugdbewegingen, jeugdhuisen, sportverenigingen en sommige amateurkunstenorganisaties. De voorbije jaren ontstond er een steeds duidelijker probleem bij deze verenigingslokalen. Tegelijkertijd speelde een aantal bemoeilijkende factoren: steeds hogere kwaliteitsverwachtingen van gebruikers, een minder genereuze houding van bijv. eerder klassiek verzuilde instanties (bijv. parochies) maar ook scholen en - niet in het minst - de alsmaar toenemende normen inzake (brand)veiligheid en hygiëne. Zeker deze laatste factor leidde ook naar prangende vragen i.v.m. aansprakelijkheid, juiste verzekeringen en andere juridische besloemingen.

Zowel de Vlaamse Gemeenschap als vele gemeentebesturen bleven niet blind voor deze uitdaging. In de decreten lokaal sport- en jeugdbeleid zijn er heel duidelijke accenten gelegd op de infrastructuur, ook van verenigingen. Steeds meer gemeentebesturen ontwikkelden specifieke reglementen voor het opwaarderen van bestaande en/of het stimuleren van nieuwbouw lokalen.

Toch bleven de signalen in stijgende mate alarmerend: de problemen bleken koppig en de weg van de geleidelijkheid counterde onvoldoende de nijpende nood. Daarbij kwamen steeds meer elementen van (brand)veiligheid op de voorgrond. In sommige gevallen leidde deze problematiek tot vormen van paniek, waarbij snel lokale verordeningen leidden of zouden leiden naar het gewoonweg sluiten of slopen van lokalen... zonder waardige plaatsvervangende, want de kosten daarvan bleken ondraaglijk. Ook in de Commissie Cultuur, Jeugd, Sport en Media van het Vlaams Parlement kwam dit aspect regelmatig aan de orde. Deze toenemende relevantie en zelfs urgentie zette aan tot extra beleidsvoering, die zich in twee onderdelen ontwikkelde:

- Enerzijds de opdracht voor een praktijkonderzoek, specifiek naar de aspecten van (brand)veiligheid, met hierbij de vraag om de problemen juist te beschrijven, te vatten en op basis van deze inventaris en de analyse ervan de Vlaamse overheid te adviseren;
- Anderzijds de oprichting van een Vlaams lokalenfonds, waarbij er in de begroting 2008 een nieuwe kredietlijn werd gecreëerd, met nieuwe middelen. Eenmalig in 2008 twee miljoen euro, waarvan één miljoen recurrent, dus ook op de begroting 2009 voorzien. Aan deze begroting werd een reglement gekoppeld dat in een eerste fase de prioriteit op jeugdlokalen legde (*jeugdwerk, jeugdsport...*). Bij toepassing van dit reglement ontvingen ruim 150 lokale vereni-

gingslokale tussende 15.000 en 20.000 euro investeringstoelagen, voor een totaal van drie miljoen euro (2008 en 2009 samen).

Dit onderzoeksrapport past dus in deze context en is een concrete stap in een Vlaams beleid dat extra inspanningen wil leveren voor de kwaliteitsverbetering van de plaatselijke verenigingslokale. Zeker met de extra subsidieregeling grijpt de Vlaamse overheid naar een oud en ondertussen in onbruik geraakt beleidsinstrument, nl. de directe subsidiëring van lokale verenigingen. De redenen hiervoor moge duidelijk zijn: de relatief hoge kosten van grondige investeringen die voor de lokale overheden moeilijk te dragen zijn (*zij kunnen weliswaar autonoom beslissen over de middelen die vroeger geormerkt voor infrastructuur en nog eerder voor cultuur/jeugd/sportinfrastructuur waren vrijgemaakt*), het gelijktijdig optreden of incidentie van het probleem dat voor sommige verenigingen een wezenlijk bedreiging betekent.

Hoe omgaan met de resultaten van dit onderzoek?

Dit onderzoek en haar resultaten raken heel rechtstreeks en direct het lokale verenigingsleven. Elk beleidsinitiatief dat in deze context genomen wordt, zelfs het niet ondernemen van actie, heeft dus ingrijpende gevolgen voor de lokale situatie en praktijk. Het is daarom uitermate belangrijk om als centrale overheid, dit thema met de nodige behoedzaamheid te benaderen. Een goed overleg met het middenveld en de vertegenwoordigers van het lokale verenigingsleven is daarbij voor mij essentieel. Voorafgaandelijk aan het vrijgeven van de onderzoeksresultaten pleegden we daarom overleg met verschillende betrokkenen¹. Vooral gebaseerd op de resultaten van dit gesprek, wil ik een plan van aanpak, met de nodige aandachtspunten, uittekenen.

Eerst en vooral groeide er een algemeen akkoord dat een overheid die dit thema ernstig opneemt, niet anders kan dan hieromtrent ook effectief normerend op te treden. De wijze waarop zij dit doet is echter even cruciaal als de normering die wordt vooropgesteld.

Uit de rondetafel met vertegenwoordigers van de betrokkenen, kunnen een zestal belangrijke aandachtspunten worden geformuleerd:

- Eerst en vooral moeten de normen die vooropgesteld worden, aangepast zijn aan het onderwerp, in dit geval de lokale van plaatselijke verenigingen. Ze moeten meer zijn dan een decrescendo van bestaande normen voor andere accommodaties, dus op maat geconstrueerd. Het onderzoek levert hiervoor een prima kader;
- bij het toepassen van de normen moet de Vlaamse overheid een realistisch tijdsplan hanteren, waarbij mogelijk bruuskere van betrokkenen (lokale besturen en verenigingen) te allen tijde moet worden vermeden;
- het introduceren van de normen moet ook binnen een zinvol scenario, waarbij de meest urgente ingrepen ook het snelst afdwingbaar worden. In dit geval geldt dit zeker voor branddetectie bij lokale met overnachtingsmogelijkheden. Daarvoor kan aan een termijn van 2 à 3 jaar na introductie van de normen worden gedacht. De bouwfysische ingrepen kunnen echter op een veel langere termijn hun afdwingbare status bereiken;
- deze aanpak moet gepaard gaan met een reeks flankerende maatregelen, met hierbij o.a. aandacht voor (1) communicatie en overleg, (2) begeleiding en vorming, (3) financiële stimuli;
- de communicatie en het overleg zijn permanente aandachtspunten die tijdens de toepassing ervan constant aandacht vragen;

¹ Dit overleg vond plaats op 18 maart 2009, in aanwezigheid van UGent, kabinet Anciaux, afdeling Jeugd, Departement CJSM, Bloso, Sar cultuur en Sport, FOV, Socius, Steunpunt Jeugd, VVP, Faro en VVJ.

- de begeleiding en vorming zijn vooral aangewezen om tot zelfredzaamheid en autonomie hieromtrent te komen. Daarbij kan een vormingstraject worden ontwikkeld om lokale actoren competent te maken i.v.m. de regelgeving, het maken van risicoanalyses enz. De aanpak binnen de vzw Speelom (*veiligheid speeltoestellen en speelplekken*) kan hierbij als voorbeeld dienen.

Tot slot is het belangrijk dat elke aanbeveling, richtlijn, normering didactisch wordt vertaald in een bruikbaar instrument voor de lokale verenigingen. En daarbij neemt het IVA Sociaal-cultureel Werk voor Jeugd en Volwassenen, in overleg met het IVA Bloso, de regie. Ik hoop dat het regeerakkoord van de volgende Vlaamse regering hieromtrent duidelijkheid zal scheppen, zodat de concrete aanzet van de voorbije jaren wordt vertaald in een duurzame beleidsaandacht.

April 2009

De Vlaamse minister van Cultuur, Jeugd, Sport en Brussel

0.1. Situering van de opdracht

De bevoegdheid voor de brandveiligheid in de verenigingslokale binnen de sectoren cultuur, jeugd en sport is een gedeelde bevoegdheid van de federale overheid, de gemeenschappen en de gemeenten. De federale overheid is bevoegd voor de basishnormen inzake brandveiligheid. Deze zijn vastgelegd in een koninklijk besluit van 7 juli 1994, gewijzigd bij koninklijke besluiten van 18 december 1996, 19 december 1997 en 4 april 2003.

Een herziening is op dit ogenblik in voorbereiding, teneinde deze basishnormen aan te passen aan de geharmoniseerde technische specificaties die werden opgesteld in uitvoering van de Europese Bouwproductenrichtlijn (EC 89/106). Ze zijn niet van toepassing op hoge en middelhoge gebouwen waarvoor de bouwaanvraag werd ingediend vóór 26 mei 1995 en de lage gebouwen waarvoor de bouwaanvraag werd ingediend vóór 1 januari 1998.

De gemeenten kunnen gemeentelijke verordeningen inzake brandveiligheid uitvaardigen.

De gemeenschappen zijn bevoegd om specifieke brandveiligheidsnormen op te stellen voor gebruikscategorieën voor gebouwen, in dit geval, verenigingslokale binnen de sectoren cultuur, jeugd en sport.

De gemeenschappen zijn tevens bevoegd om normen inzake brandveiligheid toepasselijk te verklaren in het kader van een erkennings- en subsidiëringsbeleid. Zij kunnen eigen voorschriften uitvorderen of aanbevelingen hieromtrent formuleren.

Tot op heden zijn er echter voor de brandveiligheid geen specifieke normen of aanbevelingen van de Vlaamse regering voorhanden die van toepassing zijn voor verenigingslokale binnen de sectoren cultuur, jeugd en sport, rekening houdend met de aard van hun werking en hun omvang. Dit heeft als gevolg dat sommige verenigingen moeilijkheden ondervinden bij het bekomen van een brandweerverslag of -attest. Naast een ongelijke behandeling van de verenigingen, leidt dit tot rechtsonzekerheid bij alle betrokken partijen.

De opdrachtgever wenst deze problemen te verhelpen met aanbevelingen van de Vlaamse regering nopens specifieke brandveiligheidsnormen voor de "verenigingslokale binnen de sectoren cultuur, jeugd en sport".

0.2. De studieopdracht

Het voorbereiden van een ontwerp van aanbeveling van de Vlaamse regering houdende specifieke brandveiligheidsmaatregelen voor de verenigingslokale binnen de sectoren cultuur, jeugd en sport. Deze aanbevelingen moeten technisch correct en duidelijk zijn, maar tevens rekening houden met de verscheidenheid van de werkvormen en de infrastructuur binnen de sectoren.

0.2.1.

Een kwantitatieve en kwalitatieve inventaris / duiding van het onderzoeksonderwerp, met aandacht voor de diversiteit in de verschillende verenigingssectoren (jeugd, sport, sociaal - cultureel werk).

0.2.2.

Een beschrijving van de **aard en omvang** van de knelpunten met betrekking tot veiligheid in verenigingslokale, gedifferentieerd naar de betrokken sectoren.

0.2.3.

Een **inventaris en duiding** van de verantwoordelijkheden van de betrokken overheden.

0.2.4.

Een inventaris van de problemen en uitdagingen die zich stellen in de verhouding tussen de veiligheid van deze lokale en de rol, opdracht en bevoegdheden van de relevante overheden. Hierbij een **overzicht geven van de hiaten** en de specifieke knelpunten in de bestaande regelgeving en de noden die hieruit kunnen worden afgeleid, zowel vanuit het perspectief van de verenigingen als van de betrokken overheden.

0.2.5.

Te concluderen met het **formuleren en adviseren van mogelijke acties** die de Vlaamse regering zou kunnen ondernemen deze acties en adviezen toe te wijzen aan specifiek betrokken of bevoegde onderdelen van de Vlaamse overheid en hierbij zowel inhoudelijke, financiële, organisatorische maar zeker ook strategische dimensies te onderscheiden.

0.3. De uitvoeringsfasen van de studie

0.3.1. Fase 1 : Verzamelen van informatie over de sector.

De verenigingen in de sectoren cultuur, jeugd en sport vertegenwoordigen een uiterst breed gamma aan activiteiten en alleen daarom reeds een uiterst breed spectrum aan gebruikte lokalen.

Teneinde een representatief beeld te krijgen van de bestaande toestand werd in overleg met de opdrachtgever beslist een tiental gemeenten te selecteren waarin een breed veldonderzoek zou worden uitgevoerd. De gemeenten werden zó gekozen dat alle provincies vertegenwoordigd zijn, gemeenten met een uitgesproken beleid in deze sectoren en andere, rurale en meer stedelijke gemeenten.

Door de opdrachtgever werden dan tien gemeenten / steden, verspreid over de Vlaamse provincies aangesproken om hun medewerking te verlenen voor dit onderzoek.

Om de particuliere aspecten van de verenigingen beter te leren kennen, werden onder begeleiding van een lokale ambtenaar een aantal lokalen bezocht om de bestaande toestand te onderzoeken en de verantwoordelijken te horen.

De bezoeken hadden eveneens tot doel gedetailleerde informatie te verzamelen over de gebouwen, om in een latere fase een kostprijstraming te kunnen maken van de nodige aanpassingen van de gebouwen aan de voorgestelde aanbevelingen.

In de meewerkende gemeenten / steden werden lokalen en verenigingen gekozen om een representatief staal te bekomen.

Informatie bij de andere verenigingen werd opgevraagd door middel van een vragenlijst (bijlage). Het betreft de gebouwentypologie, de bestaande infrastructuur en de aanwezige brandveiligheidsmaatregelen.

0.3.2. Fase 2 : Verzamelen van informatie over bestaande wetgeving.

Dit omvat de toepasbare federale regelgeving, het opsporen van lokale specifieke regelgeving en andere publicaties / aanbevelingen betreffende deze sectoren.

Eveneens wordt aandacht besteed aan aanbevelingen en voorschriften die een gevolg zijn van initiatieven in de sectoren zelf, door bvb. groeperingen van verenigingen.

0.3.3. Fase 3 : Risico analyse.

In deze fase worden de algemene brandrisico's en de particuliere risico's van de bestaande lokalen geëvalueerd in functie van hun gebruik en hun omvang.

0.3.4. Fase 4 : Voorbereiden van een ontwerp van aanbeveling.

Een ontwerp van aanbeveling werd voorbereid op basis van de informatie verzameld tijdens de voorafgaande fasen.

De voorstellen werden besproken en geëvalueerd in een werkgroep.

De werkgroep werd samengesteld op basis van suggesties door de opdrachtgever en bestaat uit vertegenwoordigers van de betrokken partijen :

- de opdrachtgever : de Vlaamse Gemeenschap, Departement Cultuur, Jeugd, Sport en Media.
- de Vlaamse Overheid - Afdeling Jeugd.
- de Provincie Oost-Vlaanderen en Vlaams Brabant.;
- de Brandweervereniging Vlaanderen;
- de F.O.D. Binnenlandse Zaken;
- Steunpunt Jeugd;
- Forum voor amateurskunsten;
- BLOSO
- VVSG
- de opdrachtnemer : Universiteit Gent.

De aanbevelingen werden voorbereid op basis van een consensus binnen de werkgroep over de objectieven van de aanbeveling. Er werd naar gestreefd deze objectieven te bereiken met een minimum aan voorschriften en eraan verbonden kosten. Hierbij werd rekening gehouden met de tijdens fase 1 opgedane kennis over de toestand van de gebouwen.

0.3.5. Fase 5 : Kostenraming voor de implementatie van de aanbevelingen.

Voor de tijdens fase 1 bezochte lokalen wordt een zo correct mogelijke raming van de kosten gemaakt.

0.4. Opvolging van het onderzoek.

De begeleiding van het onderzoek en het opstellen van het ontwerp van aanbeveling gebeurde in de werkgroep. Werkgroepvergaderingen hadden plaats op :

- 28 januari 2008
- 11 maart 2008
- 03 juni 2008
- 17 juli 2008
- 05 september 2008 (tijdens deze vergadering werd het eindverslag voorgesteld en besproken).

Samenstelling en vergaderingen van de werkgroep

Organisatie	Aanwezig				
	28/01/08	11/03/08	03/06/08	17/06/08	05/09/08
<u>Universiteit Gent</u>					
P. Vandevelde	+	+	+	+	+
B. Sette			+		
P. Carion	+	+	+		
<u>Vlaamse Gemeenschap</u>					
E. Van Effelterre			+	+	
P. Jolling	+	+	+		+
G. Van Roelen	+	+	+	+	+
E. Van Cauter	+	+	+		+
<u>Vlaamse Provincies</u>					
E. Tjampens (O-VI)		+	+		+
N. De Cuyper (VI-Br.)		+		+	+
<u>Instellingen</u>					
R. Gadeyne (Steunpunt Jeugd)		+	+	+	
K. Peters (forum voorz. Amateurkunsten)			+		
M. Van Espen (Bloso)		+		+	+
K. Versaen (VVSG)		+			
J. Velleman (Steunpunt Jeugd)		+		+	+
<u>Federale Overheid</u>					
R. Maenhout		+	+	+	+
<u>Brandweer</u>					
R. Van Brussel		+	+		

De opdrachtnemer dankt alle deelnemers aan de werkgroep voor hun gewaardeerde medewerking en hun bijdrage tot het resultaat van dit onderzoek.

1. Fase 1: Verzamelen van informatie over de verenigings- lokale binnen de sectoren cultuur, jeugd en sport

Door de opdrachtgever werden tien gemeenten / steden aangeduid op basis van de volgende selectiecriteria:

- Spreiding over alle Vlaamse provincies
- Alle types gemeenten (landelijk - stedelijk)
- Gemeenten waar reeds initiatieven zijn en andere.

Provincie Limburg:

- Zutendaal
- Sint-Truiden

Provincie West-Vlaanderen:

- Izegem
- Blankenberge

Provincie Oost-Vlaanderen

- Assenede
- Ronse

Provincie Antwerpen

- Mortsel
- Lint

Provincie Vlaams-Brabant

- Leuven
- Liedekerke

Alle gemeenten / steden, met uitzondering van Liedekerke, waar men in laatste instantie de medewerking heeft stopgezet, werden bezocht.

De resultaten van de bezoeken worden in dit verslag samengevat volgens onderstaand schema, dat gelijklopend is met de verstuurde vragenlijst (bijlage 1).

Gemeente : Vereniging

Soort vereniging :

Eigenaar gebouw :

Beschrijving gebouw:

- Algemeen :
- Aantal bouwlagen :
- Oppervlakte :
- Aantal lokalen :

Structuur van het gebouw : De opgegeven waarde van de stabiliteit (R...) is een geraamde waarde.

Bekleding

- Plafond :
- Wanden :
- Vloer :

Aanwezige beveiligingsmaatregelen:

- Brandblussers	:	- Branddetectoren	:
- Muurhydranten	:	- Branddeken in keuken	:
- Pictogrammen	: *	- Brandwerende deuren	:
- Noodverlichting	: *		

* ja betekent dat er grosso modo voldoende aanwezig .zijn

Uitgangen:

- Gelijkvloers : Hoofduitgang + ... nooduitgangen
- 1^e verdieping : Binnentrap + ... nooduitgangen of vluchtweg

Bereikbaarheid brandweer(wagens):

- Tot aan de ingang :

Toestand gebouw:

Advies t.o.v. veiligheidsmaatregelen:

2. Fase 2: Onderzoek toepasbare regelgeving

2.1. Onderzoek van toepasbare federale regelgeving

2.1.1. Publiektoegankelijke gebouwen

De gebouwen die een openbare functie hebben, m.a.w. die publiek toegankelijk zijn, moeten ingevolge de wet van 30 juli 1979 betreffende de preventie van brand en ontploffing en betreffende de verplichte verzekering van de burgerrechtelijke aansprakelijkheid, het gebouw en de gebruikers beschermen tegen de gevolgen van brand. Naast deze wetgeving komt er nog specifieke wetgeving uitgaande van de federale en regionale overheden volgens hun bevoegdheden. De gemeenteraad kan ook verordeningen inzake preventie van branden en ontploffingen uitvaardigen. Hij kan eveneens de voorschriften van de algemene verordeningen aanvullen. Daarnaast blijven de bestaande gemeenteverordeningen van kracht behalve indien de algemene verordening anders bepaalt.

Algemeen kan gesteld worden dat voor de publiektoegankelijke gebouwen in de eerste plaats de 'Basisnormen' toegepast worden, aangevuld met de eventueel bestaande specifieke wetgeving voor die bepaalde Specifieke Typologie.

2.1.2. Overzicht van de toepasbare federale regelgeving

Ingevolge de vorige wetgeving is er in de loop van de jaren heel wat regelgeving ontwikkeld inzake brandpreventie:

- Het K.B. van 07/07/1994 en wijzigingen (19/12/1997 en 04/04/2003), tot vaststelling van de basisnormen voor de preventie van brand en ontploffing waaraan de nieuwe gebouwen en uitbreidingen van bestaande gebouwen moeten voldoen.
- Het A.R.A.B. ingeval er werknemers of gelijkgestelde (cf. art. 2 van de Welzijnswet d.d.04/08/1996) tewerk gesteld worden
 - Art. 52: voorzorgen tegen brand, ontploffingen en de toevallige ontsnappingen van schadelijke of ontvlambare gassen
 - Art. 54q: voorkomingsbeleid
 - Art. 63bis: veiligheidsverlichting
 - Art. 184 t.e.m. art.263bis: elektrische installaties van voor 01/01/1983)
- De codex, ingeval er werknemers of ermee gelijkgestelde (cf. art 2 van de Welzijnswet d.d. 04/08/1996) tewerk gesteld worden:
 - Titel I - hoofdstuk III: welzijnsbeleid, dynamische risicobeheersing
 - Titel III - hoofdstuk I: veiligheidssignalering
 - Titel III - Hoofdstuk IV: opslagplaatsen voor ontvlambare vloeistoffen
- Het algemeen reglement of de elektrische installaties (A.R.E.I.) .

- De vigerende normen (en hun eventuele addenda), waaronder:
 - NBN B61-001: betreffende stookplaatsen en rookkanalen
 - NBN C18-200: betreffende de beveiliging van transformatorlokale
 - NBN 713-020: gedrag bij brand van bouwelementen - weerstand tegen brand van bouwelementen
 - NBN EN 1838: noodverlichting
 - NBN C71-100: installatieregels en instructies voor controle en onderhoud
 - NBN D51-001: centrale verwarming, luchtverversing en klimaatregeling
 - NBN D51-003: installaties voor brandbaar gas lichter dan lucht
 - NBN S21-001, NBN S21-011 t.e.m 018 en EN 3-1 t.e.m. 3-6: blustoestellen
 - NBN EN 671-1, 671-2, 671-3 en NBN S21-049: slanghaspels
 - NBN S21-204: betreffende de brandbeveiliging van schoolgebouwen
 - NBN S21-205: betreffende brandveiligheid in hotels en gelijkaardige instellingen
- Ministeriële Omzendbrief van 15/04/2004 betreffende weerstand tegen brand van de doorvoeringen van bouwelementen
- Ministeriële Omzendbrief van 05/05/1987 betreffende de brandveiligheid in scholen en internaten + NBN S21-204
- Decreet van 04/02/1997 en wijziging d.d. 14/07/1998 houdende de kwaliteits- en veiligheidsnormen voor kamers en studentenkamers.
- Besluit van de Vlaamse Executieve van 27 januari 1988 tot vaststelling van de specifieke brandveiligheidsnormen waaraan de logiesverstreckende bedrijven moeten voldoen

2.1.3. Basisnormen

De 'Basisnormen' zijn opgesteld voor nieuwe gebouwen en gepubliceerd bij K.B. van 7 juli 1994 (B.S. 26/04/1995), gewijzigd bij K.B. van 19 december 1997 (B.S. 30/12/1997) en bij K.B. van 4 april 2003 (05/05/2003). Ze worden beschouwd als minimale eisen waaraan in alle geval moet worden voldaan.

De FOD Binnenlandse Zaken bereidt op dit ogenblik een herziening voor van de basisnormen, ten einde deze aan te passen aan de geharmoniseerde Europese test- en classificatienormen.

(De term basisnorm is hier enigszins misleidend, daar het niet gaat om normen, die uitgegeven zijn door het Belgisch Instituut voor Normalisatie, maar wel degelijk om een door de federale overheid uitgevaardigde regelgeving, waarvan de toepassing, in tegenstelling tot die van een norm, wettelijk verplicht is).

2.1.4. A.R.A.B.

Algemeen kan gesteld worden dat de voorschriften van het A.R.A.B. van toepassing zijn voor alle gebouwen waarin mensen krachtens een arbeidsovereenkomst tewerkgesteld zijn. Dit geldt ook voor de voorschriften inzake brandveiligheid (voornamelijk Artikel 52).

Volgende artikels worden door de brandweer gebruikt bij de controles van de brandveiligheid van verenigingslokale:

- artikel 52
- artikel 54 quater
- artikel 63 bis

2.1.5. A.R.E.I.

Het gebruik van elektrische installaties houdt altijd een brandrisico in. In elk gebouw is er voor de meeste activiteiten en installaties elektriciteit nodig. Het belang van deze materie heeft het Algemeen Reglement op de Elektrische Installaties (A.R.E.I.) tot gevolg gehad (K.B. 10 maart 1981).

Daarnaast bestaan er nog besluiten waarin veiligheidswaarborgen voor bepaald elektrisch materieel zijn vastgelegd o.a. voor het gebruik ervan in een explosieve omgeving. Een van de belangrijkste objectieven van al deze voorschriften is het voorkomen van brand. Dit en de andere risico's van elektrische installaties worden behandeld in I.3-52 en I.5-52 van het A.R.E.I.

2.1.6. Andere federale documenten

2.1.6.1. NBN S21-200 reeks - overzicht

Naast de bovenvermelde Koninklijke Besluiten, Decreten en bepalingen die verplicht moeten worden toegepast, bestaan verschillende normen en normatieve documenten. De voorschriften in deze documenten dienen in principe slechts verplicht nagevolgd te worden, als er naar verwezen wordt in officiële of contractuele documenten, met name het lastenboek van een bouwwerk. Normen vertegenwoordigen nochtans de goede praktijk en leggen aldus een morele verplichting op.

De "Basisnormen" zijn grotendeels geïnspireerd op de normen NBN S21-201 t.e.m. 203.

NBN S21-20.	Omschrijving	Publicatie
NBN S21-201*	Terminologie	K.B. 22/12/1980
		B.S. 10/01/1981
NBN S21-202*	Brandbeveiliging in hoge en middelhoge gebouwen - Algemene eisen	K.B. 22/12/1980
		B.S. 10/01/1981
		Addendum
		K.B. 27/11/1984
NBN S21-203*	Reactie bij brand van bouwmaterialen voor hoge en middelhoge gebouwen	B.S. 26/01/1985
		K.B. 22/12/1980
NBN S21-204	Brandbeveiliging in scholen - Algemene eisen en reac- tie bij brand	B.S. 10/01/1981
		K.B. 06/12/1982
NBN S21-205	Hotels en andere logiesverstrekken- de bedrijven - Algemene eisen	B.S. 08/03/1983
		K.B. 25/10/1993
NBN S21-207	Thermische en aëraulische uitrustingen in hoge ge- bouwen	B.S. 20/11/1993
		K.B. 25/10/1993
NBN S21-208-1	Brandbeveiliging in gebouwen - Ontwerp en bereke- ning van RWA installaties - Deel 1: Grote onverdeelde binnenruimte met één bouwlaag	K.B. 26/04/1996
		B.S. 19/06/1996

Tabel 1: de normen van de reeks NBN S21-200

* De NBN S21-201 t.e.m. 203 normen zijn opgenomen in en aangepast door de 'Basisnormen'.

2.1.6.2. NBN S21-204 Brandbeveiliging in scholen - Algemene eisen en reactie bij brand

Algemeen

NBN S21-204¹, Brandveiligheid in de gebouwen - Schoolgebouwen - Algemene eisen en reactie bij brand. Deze norm werd bekrachtigd bij K.B. van 6 december 1982 - houdende bekrachtiging van Belgische normen uitgewerkt door het Belgisch Instituut voor Normalisatie². Dit is een oorspronkelijk federale wetgeving.

Toepassingsgebied

De NBN S21-204 is van toepassing op lage en middelhoge gebouwen.

Bij hoge gebouwen gelden de bepalingen uit de:

- NBN S21-202 - Brandbeveiliging in gebouwen - Hoge en middelhoge gebouwen - Algemene eisen (gewijzigd bij S21-202 - Addendum 1, 1984³).
- NBN S21-203 - Brandbeveiliging in gebouwen - Reactie bij brand van materialen - Hoge en middelhoge gebouwen.

In de NBN S21-204 worden de verschillende soorten schoolgebouwen opgesplitst in categorieën (ongeacht de hoogte van het gebouw):

- gebouwen van categorie 1: gebouwen die lokalen bevatten enkel bestemd voor dagverblijf;
- gebouwen van categorie 2: gebouwen die, buiten eventuele lokalen voor dagverblijf eveneens lokalen voor nachtverblijf bevatten;
- gebouwen van categorie 3: gebouwen die geheel of gedeeltelijk bestemd zijn voor de huisvesting en/of het onderwijs speciaal ingericht voor mindervaliden.

Naast de opdeling in categorieën zijn er nog specifieke bepalingen opgenomen voor de lokalen die typisch voor schoolgebouwen zijn, zoals laboratoria, sporthallen, ...

Er wordt hier ook speciale aandacht besteed aan de toegankelijkheid voor mindervaliden. De bepalingen zijn specifiek dan de voorschriften in de 'Basisnormen'.

¹ NBN S21-204 is bekrachtigd bij K.B. van 6 december 1982 - houdende bekrachtiging van Belgische normen uitgewerkt door het Belgisch Instituut voor Normalisatie.

² B.S. 12/02/1983, err. 08/03/1983.

³ K.B. van 27 november 1984 (B.S. 26/01/1985).

Structuur van de NBN S21-204

deel	sub-deel	Inhoud
1.	Algemeen	
	1.1.	Doel
	1.2.	Toepassingsgebied
	1.3.	Terminologie
2.	Lage gebouwen van categorie 1 en 2 met één bouwlaag	
	2.1.	Inplanting en toegangswegen
	2.2.	Compartimentering
	2.3.	Voorschriften betreffend sommige bouwelementen
	2.4.	Voorschriften aangaande de bouw van de compartimenten en van de evacuatie ruimten.
	2.5.	Voorschriften voor sommige lokalen en ruimten
	2.6.	Uitrusting
3.	Lage gebouwen	
	Zie §2	
4.	Lage gebouwen van categorie 1 en 2 van meer dan één bouwlaag	
	Zie §2	
5.	Lage gebouwen van categorie 3 van meer dan één bouwlaag	
	Zie §2	
6.	Middelhoge gebouwen (MG) van categorie 1 en 2	
	Zie §2	
7.	Middelhoge gebouwen (MG) van categorie 3	
	Zie §2	
8.	Reactie bij brand van materialen in gebouwen van categorie 1,2 en 3	
	8.1.	Proefmethoden en rangschikking (2)
	8.2.	Eisen

Tabel 0-2: structuur van de NBN S21-204.

2.2. Voorschriften van het Vlaams Gewest

2.2.1 Buitenschoolse kinderopvang

24 OKTOBER 2003 - Besluit van de Vlaamse Regering houdende de normen voor de preventie van brand in de erkende initiatieven voor buitenschoolse opvang. (B.S. 10/12/2003)

2.2.2. Kinderdagverblijven

5 OKTOBER 2001 - Besluit van de Vlaamse Regering houdende de normen voor de preventie van brand en ontploffing, waaraan de erkende kinderdagverblijven moeten voldoen. (B.S. 09/01/2002)

Gewijzigd: 13 JUNI 2003 - Besluit van de Vlaamse Regering tot wijziging van het besluit van de Vlaamse regering van 5 oktober 2001 houdende de normen voor de preventie van brand en ontploffing waaraan de erkende kinderdagverblijven moeten voldoen. (B.S. 10/11/2004)

2.2.3. Wetgeving inzake brandveiligheid in logiesverstrekkende gebouwen

27 JANUARI 1988 - Besluit van de Vlaamse Executieve houdende vaststelling van de voorwaarden waaronder premies kunnen worden toegekend voor het bouwen of moderniseren van logiesverstrekkende bedrijven. (B.S. 27/05/1988)

Gewijzigd: 29 MEI 1991 - Besluit van de Vlaamse Executieve tot wijziging van het besluit van de Vlaamse regering van 27 januari 1988 tot vaststelling van de specifieke brandveiligheidsnormen waaraan de logiesverstrekkende bedrijven moeten voldoen. (B.S. 24/08/1991)

Gewijzigd: 06 JUNI 2008 - Besluit van de Vlaamse Regering tot wijziging van het besluit van de Vlaamse Regering van 27 januari 1988 tot vaststelling van de specifieke brandveiligheidsnormen waaraan de logiesverstrekkende bedrijven moeten voldoen en het besluit van de Vlaamse Regering van 8 maart 1995 tot vaststelling van de specifieke brandveiligheidsnormen waaraan terreinen voor openluchtrecreatieve verblijven moeten voldoen. (B.S. 28/08/2008)

18 JULI 2003 - Decreet betreffende de verblijven en verenigingen die een werking uitoefenen in het kader van "Toerisme voor Allen". (B.S. 19/09/2003)

2.2.4. Vlarem-wetgeving

In Vlarem II worden onder 5.32.9 "zwembaden" een aantal algemene bepalingen weergegeven die in artikel 5.32.9.1.2. en 5.32.9.1.3. specifiek betrekking hebben op respectievelijk brandvoorkoming en -bestrijding én elektrische installatie en verlichting.

2.3. Aanbevelingen / andere documenten

- Kwaliteit van het jeugdhuiswerk (Oost-Vlaams kwaliteitsproject X-Ray)
- Onderzoek infrastructuur jeugdhuisen (Provincie Antwerpen 2002 - XFJ)
- De toestand van KSJ - KSA - VKSJ -lokalen anno 2004
- Onderzoek naar de toestand van de gentse jeugdlokalen (2004)
- Chiro: lokalen onder de loep
- KLJ: Resultatenbundel lokaalenquêtes
- Advies Vlaamse Jeugdraad betreffende brandveiligheid in jeugdlokalen (juni 2007)

2.4. Samenvatting van regelgeving volgens de prestatie-eisen

Doelstellingen:

Volgens de Bouwproductenrichtlijn worden de eisen i.v.m. brandveiligheid onderverdeeld volgens prestatie-eisen.

VEILIGHEID MENSEN	Prioriteit 1: Veiligheid van aanwezige personen
	Prioriteit 2: Veiligheid van hulpdiensten
VEILIGHEID GEBOUW	Prioriteit 3: Continuïteit van activiteiten
	Prioriteit 4: Veiligheid van gebouw

Te realiseren via de prestatie-eisen uit de Bouwproductenrichtlijn

Een gebouw moet zo ontworpen worden dat:

1) de verspreiding van brand en rook beperkt blijft	VEILIGHEID GEBOUW
2) de stabiliteit van de structuur/het element gedurende een bepaalde tijd behouden blijft	
3) de brandoverslag naar andere gebouwen beperkt wordt	
4) de personen het gebouw kunnen verlaten of op één of ander wijze gered kunnen worden	VEILIGHEID MENSEN
5) de veiligheid van de brandweer verzekerd wordt	

De samenvattende tabellen betreffende de prestatie-eisen worden gegeven in bijlage 2.

2.5. Algemeen geldende regelgeving inzake brandveiligheid bij renovatie

Bouwjaar	Toepassingsgebied	Wetgeving
Vanaf 01/01/1998	Hoge en Middelhoge en Lage gebouwen	- K.B. van 19 december 1997 tot wijziging van het Koninklijk Besluit van 7 juli 1994 tot vaststelling van de basisnormen voor de preventie van brand en

Bouwjaar	Toepassingsgebied	Wetgeving
tussen 26/04/1996 en 01/01/1998	Hoge en Middelhoge en Lage gebouwen	<ul style="list-style-type: none"> - ontploffing (kortweg 'Basisnormen') - Art. 52 van het A.R.A.B. - Brandbeveiliging volgens de bepalingen in de bijlagen Koninklijk Besluit voor de preventie van brand en ontploffing waaraan nieuwe gebouwen moeten voldoen (K.B. van 07/07/1994 ⁽¹⁾) - Art. 52 van het A.R.A.B.
tussen 26/05/1995 en 26/04/1996	Hoge en Middelhoge gebouwen Lage gebouwen	<ul style="list-style-type: none"> - Brandbeveiliging volgens de bepalingen in de bijlagen Koninklijk Besluit voor de preventie van brand en ontploffing waaraan nieuwe gebouwen moeten voldoen (K.B. van 07/07/1994 ⁽¹⁾) - Art. 52 van het A.R.A.B. - Art. 52 van het A.R.A.B. - <i>Meestal wordt ook de toepassing van de 'Basisnormen'⁽¹⁾ gevraagd in de mate dat de randvoorwaarden dit toelaten</i>
tussen 26/01/1985 en 26/05/1995	Hoge en Middelhoge gebouwen Lage gebouwen	<ul style="list-style-type: none"> - NBN S21-202 addendum 1 (wijziging van het K.B. van 22/12/1980) - Art. 52 van het A.R.A.B. - <i>Meestal wordt in plaats van NBN S21 toepassing van de 'Basisnormen'⁽¹⁾ gevraagd daar deze quasi gelijk zijn</i> - Art. 52 van het A.R.A.B. - <i>Meestal wordt ook de toepassing van de 'Basisnormen'⁽¹⁾ gevraagd in de mate dat de randvoorwaarden dit toelaten</i>
tussen 10/01/1981 en 26/01/1985	Hoge en Middelhoge gebouwen Lage gebouwen	<ul style="list-style-type: none"> - NBN S21-202 Brandbeveiliging in hoge en middelhoge gebouwen - Algemene eisen (K.B. 22/12/1980) - Art. 52 van het A.R.A.B. - <i>Meestal wordt in plaats van NBN S21 toepassing van de 'Basisnormen'⁽¹⁾ gevraagd daar deze quasi gelijk zijn</i> - Art. 52 van het A.R.A.B. - <i>Meestal wordt ook de toepassing van de 'Basisnormen'⁽¹⁾ gevraagd in de mate dat de randvoorwaarden dit toelaten</i>
tussen 22/12/1972 en 10/01/1981	Hoge Gebouwen	<ul style="list-style-type: none"> - Koninklijk Besluit houdende vaststelling van de algemene eisen, vervat in de norm NBN 713-010 betreffende de brandbeveiliging in hoge gebouwen - Art. 52 van het A.R.A.B. - <i>Meestal wordt ook de toepassing van de 'Basisnormen'⁽¹⁾ gevraagd in de mate dat de randvoorwaarden dit toelaten</i>

Bouwjaar	Toepassingsgebied	Wetgeving
	Lage gebouwen	<ul style="list-style-type: none"> - Art. 52 van het A.R.A.B. - <i>Meestal wordt ook de toepassing van de 'Basisnormen'⁽¹⁾ gevraagd in de mate dat de randvoorwaarden dit toelaten</i> -
Voor 22/12/1972 en na 1967	Toepasselijk in het kader van de arbeidsveiligheid, m.a.w. voor gebouwen waar mensen tewerkgesteld zijn	Art. 52 van het A.R.A.B. <i>Meestal wordt ook de toepassing van de 'Basisnormen'⁽¹⁾ gevraagd in de mate dat de randvoorwaarden dit toelaten</i>
Voor 1967	Alle gebouwen	<i>Meestal wordt de toepassing van het ARAB en de 'Basisnormen'⁽¹⁾ gevraagd in de mate dat de randvoorwaarden dit toelaten</i>

⁽¹⁾ K.B. van 07 juli 1994 tot vaststelling van de basisnormen voor de preventie van brand en ontplofing waaraan nieuwe gebouwen moeten voldoen

Tabel 3 : van toepassing zijnde wetgeving inzake brandveiligheid bij renovatie.

3. Fase 3: Risico analyse

3.1. Algemeen

Uit het oogpunt van het brandrisico onderscheidt men volgende aspecten:

Risico op het ontstaan van een initiële vuurhaard.

Risico op de evolutie tot een volontwikkelde brand in het lokaal van ontstaan.

Risico van branduitbreiding buiten het lokaal van ontstaan.

Risico op verwonding van personen door de branden bij het ontruimen. Dit omvat verbranding, intoxicatie en andere verwondingen bij ontruiming.

Risico op verwonding van interventieploegen.

3.1.1. Risico op ontstaan van initiële vuurhaard

Dit wordt hoofdzakelijk beïnvloedt door de aard der activiteiten in het gebouw. Dat zijn voornamelijk:

- Het gebruiken van keukenuitrusting, voornamelijk wanneer dit occasioneel is met tijdelijk opgestelde gas- en/of elektrische uitrusting.
- De aanwezigheid bij fuiven en eetmalen van (overlvoedige) ontvlambare decoratie in samenhang met kaarsen, vuurwerk, roken, enz...
- Het roken in lokalen waar occasioneel overnacht wordt, stockage plaatsen voor gerief van verenigingen.
- Het onoordeelkundig gebruik van bijgeplaatste verwarmingstoestellen.
- Dit risico wordt verder verhoogd door amateuristische en slecht onderhouden elektrische en/of gasinstallaties, verwarmingsuitrusting met inbegrip vande schoorsteen, het gebruik van fortuneimiddelen voor verwarming en verlichting, enz...

3.1.2. Risico op de evolutie tot een volontwikkelde brand in het lokaal van het ontstaan

Dit wordt bepaald door:

- De brandbelasting in het lokaal, dit is de hoeveelheid brandbaar materiaal, het warmte vermogen en de verdelingsgraad ervan, wat de inboedel betreft.
- De aard en hoeveelheid van los decoratiemateriaal, vooral datgene wat onder het plafond is opgehangen.
- De eigenschappen van reactie bij brand van materialen aan de oppervlakte van plafonds en muren, in mindere mate van vloerbekleding.

3.1.3. Risico van branduitbreiding buiten het lokaal van ontstaan

Dit wordt bepaald door:

- De brandweerstand van de lokaal begrenzende wanden, vloeren en plafonds.
- Zwakke plaatsen in de scheidingselementen zijn zeer belangrijk: deuren, openingen voor kabel- en buisdoorvoeringen, enz...

3.1.4. Risico op verwonding van personen bij het ontruimen

Dit wordt bepaald door:

De snelheid waarmee de brand uitbreidt, ten opzichte van de snelheid waarmee personen zich kunnen in veiligheid brengen.

Dit laatste hangt af van de tijd nodig om de ontruiming te starten en de nodige tijd om naar een veilige plaats te ontruimen.

Het is duidelijk dat uit dit oogpunt er een zeer groot risico verschil zal zijn tussen gebouwen waar overnacht wordt (hier zijn dan niet-wakende personen) en de andere lokalen.

De nodige tijd om naar een veilige plaats te ontruimen hangt niet enkel af van de af te leggen weg, maar ook van de bekendheid van de personen met het gebouw.

De gewone gebruikers van de lokalen van plaatselijke verenigingen zijn over het algemeen goed bekend met het gebouw. Dit is minder of niet het geval bij de organisatie van feesten, voorstellingen, enz...

Een probleemloze ontruiming hangt ook af van de kwaliteit van de ontruimingswegen (noodverlichting, aanduidingen, beperkt af te leggen afstand, breedte, enz...) en hun redundantie indien de brand zelf één ervan onbruikbaar maakt.

Gelijkvloerse gebouwen ontruimen sneller en veiliger dan gebouwen met meerdere verdiepingen. Trappen, voor zover niet ondergebracht in beschermde trappenhuizen maken de ontruiming trager en moeilijker.

3.1.5. Risico op verwonding van de interventieploegen

Dit wordt bepaald door:

- De bereikbaarheid van het gebouw voor de hulpploeg.
- De af te leggen weg in het (brandend) gebouw.
- De stabiliteit bij brand van de structuur.

3.2. Risicoanalyse op basis van de bezoeken

Gebaseerd op visuele waarnemingen en verklaringen afgelegd door de begeleiders.

3.2.1. Risico op ontstaan van initiële vuurhaard.

Er zijn in deze lokalen uiteraard de risico's verbonden met de dagelijkse activiteiten veelal in kleine groepen. Deze houden verband met het gebruik van keukenapparatuur, elektrische- en gasinstallaties voor koken en verwarming.

In de oudere gebouwen zijn verouderde installaties en leidingen, verouderde gasinstallaties, gasleidingen en verwarmingsuitrustingen dikwijls verantwoordelijk voor een verhoogd risico op het ontstaan van brand. De nodige attesten moeten hier kunnen voorgelegd worden.

3.2.2. Risico op de evolutie tot een volontwikkelde brand in het lokaal van het ontstaan.

Brandbelasting en brandgedrag van bekledingsmateriaal kunnen als gemiddeld beschouwd worden. De aard van de lokalen wijst niet op een risico dat groter zou zijn dan gemiddeld.

Binnen de jeugdsector is er in sommige gevallen een bijkomend risico naar aanleiding van fuiven en andere activiteiten (bv. knutselen). Het opslaan van oude meubelen, kussens, enz..., versiering van de lokalen is een potentieel gevaar! Een goed beheer is hier uiterst belangrijk. Particuliere risico's die de kans op ontwikkeling van een brand verhogen, zijn vandalisme, sabotage van de aanwezigen blusmiddelen en branddetectie.

3.2.3. Risico van branduitbreiding buiten het lokaal van ontstaan

Door de kleinschaligheid en het gelijkvloerse niveau van de meeste lokaties is er weinig kans op branduitbreiding.

De centrale verwarmingslokalen zijn meestal gecompartmenteerd met wanden REI 60 en brandwerende deuren EI₁ 30 of zijn afzonderlijke lokalen.

3.2.4. Risico op verwonding van personen bij het ontruimen

De risico's voor de ontruiming zijn het belangrijkste gedurende de nacht. Absoluut noodzakelijk voor een vlugge ontruiming is een vroege detectie gevolgd door alarm.

Enkel in de jeugdsector is er soms sprake van overnachting. Door de occasionele overnachting (met uitzondering van sommige lokalen), de kleinschaligheid en de aanwezigheid van de nodige vluchtwegen kan men hier spreken van een beperkt risico.

3.2.5. Risico op verwonding van de interventieploegen

De meeste gebouwen zijn relatief gemakkelijk te bereiken en bieden door hun kleinschaligheid weinig risico's voor interventieploegen.

4. Fase 4 : Ontwerp van aanbeveling

4.1. Objectieven en toepassingsdomein

4.1.1. Brandveiligheidsobjectieven

Vooraleer dit voorstel uit te schrijven, werd in de werkgroep een consensus bereikt over de keuze van de objectieven van de aanbeveling.

Op deze wijze kan een wel omschreven doel worden nagestreefd met niet meer dan de strikt vereiste middelen.

Mogelijke objectieven in het algemeen zijn:

- Objectief 1: Bescherming van de aanwezige personen.
- Objectief 2: Veiligheid van de hulpdiensten.
- Objectief 3: Bescherming van het gebouw.
- Objectief 4: Bescherming van de inhoud van het gebouw.
- Objectief 5: Garanderen van het verder functioneren van de gebouwen en uitrusting (continuïteit).
- Objectief 6: Bescherming van de omgeving (aanpalende gebouwen, milieu).

Basisprioriteit is objectief 1: de bescherming van alle individuele personen aanwezig in de gebouwen.

Objectief 2 is enkel daar belangrijk, waar de hulpdiensten toegang moeten hebben tot de gebouwen voor de bescherming of evacuatie van personen aanwezig in de gebouwen bij het uitbreken van brand.

Bescherming van gebouwen en hun inhoud is geen objectief voor de overheid en situeert zich in de context van de brandverzekering (objectief 3 & 4).

Aangezien het hier gaat om hoofdzakelijk vrijetijdsbesteding is continuïteit van de functie geen streefdoel (objectief 5).

Bescherming van omgeving, aanpalende gebouwen en milieu, is meestal slechts in beperkte mate of in uitzonderlijke gevallen na te streven (objectief 6).

Naast bouwtechnische voorschriften wordt ook aandacht besteed aan exploitatie-regels, brandpreventie- en interventie maatregelen op beheerniveau. Deze maatregelen zijn naast de bouwtechnische, uiterst belangrijk voor de beperking van de kans op het ontstaan van brand.

4.1.2. Toepassingsdomein

Deze aanbevelingen hebben als toepassingsdomein in eerste instantie het bewerkstelligen van een aanvaardbaar niveau van brandveiligheid in de talrijke lokalen, gebouwen en accommodatie, gebruikt door Cultuur-, Jeugd- en Sportverenigingen met enkel plaatselijke uitstraling.

Deze verenigingen kunnen al dan niet eigenaar, huurder of eenvoudig vrij gebruiker zijn van deze. Meerdere verenigingen kunnen in eenzelfde gebouw gebruik maken van verschillende lokalen of dezelfde lokalen delen.

De hier gemaakte aanbevelingen volstaan waarschijnlijk niet voor culturele centra, theaters, discotheken, jeugdherbergen, lokalen die vallen onder de voorschriften van 'Toerisme voor allen' en andere logiesverstreckende inrichtingen, fuifruimtes die vallen onder de voorschriften van VLAREM, noch alle andere lokalen die ressorteren onder enige andere wetgeving met brandveiligheidsvoorschriften.

Bovendien volstaan de hier gemaakte aanbevelingen waarschijnlijk niet voor overdekte sportruimten waarin één (of meer) van de volgende kenmerken van toepassing zijn:

- de netto-hoogte (onder de spanten) bedraagt meer dan 7,5 meter;
- er wordt sport beoefend op een niveau dat het nationale competitieniveau overstijgt;
- gelijktijdige beoefening van meer dan 250 actieve sporters - baders - sportieve recreanten in de overdekte sportruimte;
- mogelijke aanwezigheid onder de vorm van vaste of mobiele tribunes van meer dan 750 toeschouwers in de eigenlijke sportruimte.

4.2. De onderscheiden voorschriften

Bij het opstellen van voorschriften wordt rekening gehouden met de volgende parameters die een invloed hebben op de maatregelen, nodig voor het realiseren van bovengenoemde objectieven.

- De hoogte van het gebouw (aantal bouwlagen).
- De bezetting en het gebruik van het gebouw, inclusief de aanwezigheid van niet-zelfredzame personen en het occasioneel gebruik voor overnachting.
- Bestaande gebouwen of nieuwbouw.

4.2.1. De hoogte van het gebouw

Uit de enquête en de afgelegde bezoeken blijkt dat, zeker voor wat sport- en jeugdwerkinfrastructuur betreft, de overgrote meerderheid van de gebouwen enkel een gelijkvloers niveau omvatten.

Op uitzonderingen na, gaat het steeds om lage gebouwen volgens de definitie van de basisnormen (KB 1994 \leq 10 m) wat in de praktijk neerkomt op hoogstens 4 bouwlagen bij bestaande gebouwen, meestal slechts twee bouwlagen boven het gelijkvloers.

Deze aanbevelingen inzake brandpreventie worden dan ook specifiek geschreven voor lage gebouwen.

Zij zijn uiteraard ook van toepassing op accommodatie in middelhoge ($h \leq 25$ m) en hoge gebouwen ($h > 25$ m) voor het gebruik beschreven in het toepassingsdomein (§ 1.2) van dit document.

Voor nieuwe gebouwen zijn uiteraard de basisnormen steeds van toepassing. Hier wordt aanbevolen om voor middelhoge en hoge gebouwen waarin de hierboven beschreven accommodatie aanwezig is, eveneens de basisnormen toe te passen. Dit geeft dan voor deze gebouwen aanleiding tot het nagenoeg uitsluitend toevoegen van de hiervoor beschreven exploitatievoorschriften.

4.2.2. De bezetting/gebruik van het gebouw

Dit wordt opgesplitst in categorieën waarbij rekening gehouden wordt met specifieke risico's:

- uitsluitend dagbezetting door personen al dan niet vertrouwd met het gebouw: dit omvat een groot deel van de sportinfrastructuur.
- dagbezetting met occasioneel overnachting door een beperkt aantal personen die meestal vertrouwd zijn met het gebouw: dit geldt voor een groot deel van de gebouwen voor jeugdwerk.
- gebouwen met specifieke voorziening voor overnachting. Deze vallen onder specifieke wetgeving op logiesverstrekkende instellingen/bedrijven en onder de voorschriften van 'Toerisme Vlaanderen'.
- gebouwen die ruimtes omvatten gebruikt voor een grote bezettingsdichtheid, en dit voor personen die over het algemeen niet bekend zijn met het gebouw.

4.2.3. Opsplitsing volgens bestaande gebouwen en nieuwbouw

De gevolgde werkwijze, waarbij objectieven gesteld worden bij het formuleren van de brandveiligheidsaanbevelingen, laat geen ruimte om aanbevelingen voor nieuwe gebouwen af te zwakken naar bestaande gebouwen toe.

Het valt ook bezwaarlijk te aanvaarden dat men voor beide categorieën van gebouwen een substantieel verschillend veiligheidsniveau zou beogen.

Voor bestaande gebouwen is het in de praktijk in enkele gevallen wel erg moeilijk om het brandgedrag van bouwelementen te kennen in termen van de actuele test- en classificatiemethodes voor bouwelementen en bouwmaterialen.

Om dit te verhelpen, wordt in bijlage aan het ontwerp van aanbeveling, een lijst van veel voorkomende bouwelementen opgenomen, samen met de bijhorende klasse waarvoor zij als evenwaardig aanvaard kunnen worden in het kader van deze aanbevelingen.

4.3. De strategie

In dit hoofdstuk worden de voorgestelde strategieën besproken die aangewend kunnen worden om de hoger opgelegde objectieven te bereiken (S 1 t.e.m. S 5).

Het objectief 'Bescherming van de aanwezige personen' wordt nagestreefd door een aantal maatregelen met als doel het evacueren van de aanwezige personen, vóórdat zij in levensbedreigende of risicovolle omstandigheden terechtkomen.

Daarom kan men:

- S1: De waarschijnlijkheid/kans op het ontstaan van brand beperken.
- S2: Middelen voorzien voor detectie, alarm en eerste interventie bij begin van brand.
- S3: Een snelle uitbreiding van de initiële vuurhaard vermijden.
- S4: Voor gebouwen met grote oppervlakte, de branduitbreiding beperken.
- S5: Alle maatregelen treffen die een vlugge evacuatie garanderen.

4.3.1 De kans op het ontstaan van brand beperken (S1)

Dit wordt bereikt door de kwaliteit van de uitrusting inclusief het onderhoud ervan (S1.1):

- Kwaliteit en onderhoud van verwarmingsinstallaties.
- Het intact houden van de elektrische en desgevallend gasinstallatie.
- De uitrusting en het onderhoud ervan in eventuele keukens.

Verder zijn er belangrijke aspecten die te maken hebben met het gebruik van de lokalen.

- Het opslaan van weinig gebruikte, doch brandbare goederen in afgesloten ruimtes.
- Rookverbod in alle lokalen.
- Verbod op het gebruik van open vlammen (kaarsen/vuurwerk/ open haarden enzovoort).
- Verbod op gasflessen binnen de lokalen.

4.3.2 Middelen voorzien voor detectie, alarm en eerste interventie bij begin van brand (S2)

Voornamelijk bij een bezetting door niet-wakenden, dit is bij nachtbezetting, is een vroege detectie, gevolgd door het bijhorende alarm essentieel om de ontruiming zo vroeg mogelijk aan te vatten en alle aanwezigen buiten het gebouw te krijgen voordat zij blootgesteld worden aan levensbedreigende of risicovolle omstandigheden.

Brandblusapparaten en muurhaspels zijn middelen om een beginnende brand te doven. De efficiëntie ervan hangt af van de vertrouwdheid met het gebruik ervan. Het wordt aanbevolen onder de gebruikers van de lokalen, personen te hebben die vertrouwd gemaakt zijn met het gebruik van deze middelen.

4.3.3. Een snelle uitbreiding van de initiële vuurhaard vermijden (S3)

Door beperken van het gebruik van ontvlambare decoratie (S 3.1).

Door het gebruik van wand-, plafond-, en vloerbekleding met een goed brandgedrag (reactie bij brand) (S 3.2).

4.3.4. Beperken van de branduitbreiding (S4)

- Door gebouwen met grote oppervlakte onder te verdelen in brandcompartimenten van beperkte omvang (S 4.1).
- Door aandacht te besteden aan de brandweerstand (REI of EI) van de scheidingen tussen aanpalende lokalen en gebouwen (S 4.2).

4.3.5. Alle maatregelen treffen die een vlugge en zekere evacuatie bevorderen (S5)

- Vroege ontdekking door branddetectoren (S 5.1).
- Zorgen voor voldoende onafhankelijke horizontale en verticale evacuatiewegen van goede kwaliteit: aantal, breedte, lengte, aanduiding enzovoort (S 5.2).
- Toegankelijkheid garanderen van de hulpdiensten voor hulp bij evacuatie (S 5.3).

4.4. Onderscheid tussen de voorschriften

4.4.1. Algemene regels

- Voor alle categorieën van gebouwen hieronder is het nodig de mogelijke brandoorzaken zoveel mogelijk te elimineren.
- Overall geldt bovendien het principe dat de nodige tijd voor een veilige evacuatie korter moet zijn dan tijd waarbinnen de aanwezigen met onhoudbare omstandigheden geconfronteerd kunnen worden.
 $T_{\text{evac}} < T_{\text{onhoudbaar}}$
- Men zal er eveneens steeds rekening mee houden dat de hoofdevacuatieweg door de brand zelf onbruikbaar kan zijn. Er is dus steeds een alternatief nodig. De vereiste kwaliteit hiervan hangt af van de categorie van het gebouw. De hoofdevacuatieweg omvat normalerwijze de hoofdingang en de gewone circulatiewegen in het gebouw.
- Ingeval van de aanwezigheid van niet-zelfredzame personen, wordt ervoor gezorgd dat ook voor deze personen een veilige evacuatie gegarandeerd wordt. De aanwezigheid van niet-zelfredzame personen vereist voor hun evacuatie interne en/of externe hulp. Indien de gebruiker van de gebouwen alle nodige maatregelen treft om ook niet-zelfredzame personen op korte termijn te evacueren zijn meestal geen bijkomende bouwtechnische maatregelen nodig. Indien echter op externe hulp een beroep moet worden gedaan, dient meer aandacht besteed te worden aan compartimentering, beschermde trapzalen enzovoort. Zulke voorschriften zijn niet opgenomen in dit document.

4.4.2. Gebouwen met uitsluitend dagbezetting

4.4.2.1. Gelijkvloerse gebouwen met uitsluitend dagbezetting

De grote meerderheid van de sportinfrastructuur valt hieronder.

- Het volstaat hier enerzijds te zorgen voor een voldoende vlugge evacuatie, rekening houdende met de bezettingsgraad en de vertrouwdheid met het gebouw.
- Het is aanbevolen om de grootste afstand tot buiten voor elke aanwezige de 45 m niet te laten overschrijden, noch geen doodlopende gang van meer dan 15 m te aanvaarden
- Alternatieve evacuatiewegen kunnen daarentegen zeer eenvoudig of elementair zijn.
- Ook dienen anderzijds oorzaken weggenomen te worden die kunnen leiden tot een zeer snelle branduitbreiding. Dit omvat zowel vast aangebrachte bekledingen als decoratie en inboedel van het gebouw. Opslagruimtes en stookplaatsen dienen met de sleutel afgesloten te worden.

4.4.2.2. Lage gebouwen met meer dan één bouwlaag en uitsluitend dagbezetting

Het verschil met 4.4.2.1 vertaalt zich in de noodzaak van een veilige verticale evacuatie en de beschikbaarheid van alternatieven ingeval de hoofdevacuatieweg onbruikbaar wordt. Dit is niet steeds eenvoudig te verwezenlijken.

Nieuwe lage gebouwen moeten bovendien steeds voldoen aan de voorschriften van de basisnormen (wettelijke voorschriften).

4.4.3. Gebouwen met dagbezetting en occasionele overnachting

Onder deze occasionele overnachting wordt verstaan overnachtingen die in frequentie lager zijn dan deze waarop de voorschriften van 'Toerisme voor allen' van toepassing zijn (maximaal 20 dagen per jaar).

Jeugdwerklokale behoren per definitie tot deze categorie tenzij occasionele overnachting expliciet wordt uitgesloten door de gebruiker.

Om tijdig een evacuatie op gang te kunnen brengen vereisen de objectieven van deze aanbeveling in deze gebouwen branddetectoren, aan te brengen in alle lokalen. Deze branddetectoren kunnen autonome detectoren zijn. Omwille van betrouwbaarheid, zullen de batterijen van deze detectoren nochtans aangesloten zijn op het elektriciteitsnet.

Verder gelden alle aanbevelingen voor de gebouwencategorie beschreven onder 4.4.2.

4.4.4. Gebouwen met specifieke voorziening voor overnachting

Op deze gebouwen zijn de voorschriften van 'Toerisme voor allen' en andere wettelijke voorschriften van toepassing.

Zij vallen bovendien onder de voorschriften van logiesverstrekkende bedrijven.

4.4.5. Gebouwen met ruimten voor een grote bezettingsdichtheid

Het gaat hier om feestzalen, dans- en fuifzalen, toneelzalen enzovoort.

Hier is automatische branddetectie vereist in alle lokalen die zich binnen hetzelfde brandcompartiment bevinden waartoe de ruimte met de grote bezettingsdichtheid behoort. Er is bovendien branddetectie in alle lokalen die uitgeven op de evacuatiewegen van deze ruimtes met grote bezettingsdichtheid.

Hier zijn redundante, beveiligde evacuatiewegen nodig.

Opslagplaatsen met belangrijke brandlast, technische lokalen en stookplaatsen worden afzonderlijk gecompartmenteerd. Structuur en compartimenten hebben een uur brandweerstand. Branddeuren hebben $EI_1 30$.

4.5. Aanbevelingen met betrekking tot het gebruik van gebouwen

Het beheer van een gebouw draagt in belangrijke mate bij tot de veiligheid van de personen in geval van brand.

De aanbevelingen hebben tot doel:

- Het risico op het ontstaan van brand te beperken door een 'goede huishouding' in de lokalen.
- Het creëren van brandgevaarlijke toestanden door het gebruik van de lokalen, te beletten.
- Te garanderen dat de middelen voor eerste interventie bij brand niet alleen aanwezig, maar ook operationeel zijn.
- Te garanderen dat de branddetectoren blijven functioneren.
- De evacuatiewegen vrij en bereikbaar te houden.
- De vlotte evacuatie planmatig te laten verlopen.
- De compartimentering intact te houden.

Om het naleven van deze voorschriften te garanderen en te bestendigen wordt sterk aanbevolen dat een 'beheerder' van het gebouw wordt aangesteld door de gebruiker(s) van het gebouw.

Ontwerp van aanbeveling

0. Toepassingsgebied, definities en objectieven

0.1. Toepassinggebied

Deze aanbevelingen hebben als toepassingsdomein in eerste instantie het bewerkstelligen van een aanvaardbaar niveau van brandveiligheid in de talrijke lokalen, gebouwen en accommodatie, gebruikt door Cultuur-, Jeugd- en Sportverenigingen met enkel plaatselijke uitstraling.

Deze verenigingen kunnen al dan niet eigenaar, huurder of eenvoudig vrij gebruiker zijn van deze. Meerdere verenigingen kunnen in eenzelfde gebouw gebruik maken van verschillende lokalen of dezelfde lokalen delen.

De hier gemaakte aanbevelingen volstaan waarschijnlijk niet voor culturele centra, theaters, discotheken, jeugdherbergen, lokalen die vallen onder de voorschriften van 'Toerisme voor allen' en andere logiesverstreckende inrichtingen, fuifruimtes die vallen onder de voorschriften van VLAREM, noch alle andere lokalen die ressorteren onder enige andere wetgeving met brandveiligheidsvoorschriften.

Bovendien volstaan de hier gemaakte aanbevelingen waarschijnlijk niet voor overdekte sportruimten waarin één (of meer) van de volgende kenmerken van toepassing zijn:

- de netto-hoogte (onder de spanten) bedraagt meer dan 7,5 meter;
- er wordt sport beoefend op een niveau dat het nationale competitieniveau overstijgt;
- gelijktijdige beoefening van meer dan 250 actieve sporters - baders - sportieve recreanten in de overdekte sportruimte;
- mogelijke aanwezigheid onder de vorm van vaste of mobiele tribunes van meer dan 750 toeschouwers in de eigenlijke sportruimte.

0.2. Definities

In dit document gelden de definities uit Bijlage 1 van het KB van 7 juli 1994 tot vaststelling van de 'Basisnormen' voor de preventie van brand en ontploffing waaraan de nieuwe gebouwen moeten voldoen.

In wat volgt, zal het begrip '**Basisnormen**', steeds gebruikt worden in de betekenis van het KB 7 juli 1994 tot vaststelling van de 'Basisnormen' voor de preventie van brand en ontploffing waaraan de nieuwe gebouwen moeten voldoen, gewijzigd bij KB van 19 december 1997 voor wat betreft de bijlagen, gewijzigd bij KB van 4 april 2003 voor wat betreft het toepassingsgebied en enkele eisen uit de bijlagen.

Het dient evenwel benadrukt dat deze normen geen regels van goed vakmanschap zijn, gepubliceerd door normalisatie-instituten, maar wel **wettelijke bepalingen** voor nieuwe gebouwen.

In deze aanbeveling verstaat men onder zelfredzamen personen met fysische en/of psychische mogelijkheid om zichzelf onmiddellijk in veiligheid te brengen zonder de fysieke hulp van derden.

0.3.

De technische specificaties en de klassen van brandgedrag van bouwproducten zijn deze geconcretiseerd ter uitvoering van de Richtlijn van de Raad van de Europese Gemeenschappen (89/106/EGG) van 21 december 1988, betreffende de onderlinge aanpassing van wettelijke reglementaire en bestuursrechtelijke bepalingen der Lidstaten inzake de voor de bouw bestemde producten.

Voor de classificatie van het brandgedrag gelden met name:

EN 13501-1: Vuurindeling van bouwwaren en bouwdelen - Deel 1 : Indeling berustend op uitkomsten van de proeven op de tegenwerking tegen vuur van bouwwaren.

EN 13501-2: Brandclassificatie van bouwproducten en bouwdelen - Deel 2: Classificatie gebruik makend van gegevens van brandweerstandsprouven, met uitsluiting van producten voor gebruik in ventilatiesystemen.

Tot zolang voor bouwproducten de CE markering niet verplichtend is, wordt aanbevolen proefresultaten volgens NBN 713.020 te aanvaarden onder volgende equivalentie voorwaarden:

- bouwelementen met dragende functie -> Rf = REI voor dezelfde tijdsduur
- bouwelementen met een niet-dragende functie -> Rf = EI voor dezelfde tijdsduur
- voor brandwerende deuren -> Rf = EI₁ voor dezelfde tijdsduur

0.4.

Deze aanbevelingen gelden zowel voor bestaande als voor nieuw op te richten gebouwen.

Voor nieuwe gebouwen hebben de basisnormen, waarvan de toepassing een wettelijke verplichting is, voorrang op onderhavige aanbevelingen.

0.5.

Naast deze aanbevelingen i.v.m. brandveiligheid, blijven uiteraard alle toepasbare wetgevingen (vb. ARAB, VLAREM, ...) onverminderd gelden.

0.6.

Deze aanbevelingen inzake brandpreventie in verenigingslokale in de sectoren Cultuur, Jeugdwerk en Sport, zijn specifiek gericht op 'Lage gebouwen'.

0.7.

Onderhavige aanbevelingen omvatten zowel bouwtechnische voorschriften als voorschriften met betrekking tot exploitatie. Het veiligheidsconcept (objectieven 1 en 2) van onderhavige aanbevelingen is gebaseerd op een snelle evacuatie. In gevallen van gebruik voor occasionele overnachting wordt de snelle evacuatie ondersteund door autonome branddetectoren. De beperking tot de objectieven 1 en 2 leidt tot minder strenge bouwtechnische aanbevelingen. Daarom is het van primordiaal belang dat een reeks maatregelen met betrekking tot de exploitatie zorgvuldig worden nageleefd om dit veiligheidsconcept te allen tijde operationeel te houden. Om dit doel te bereiken, wordt sterk aanbevolen een beheerder aan te stellen.

0.8.

Indien onderhavige aanbevelingen niet opgevolgd kunnen worden, zal men door alternatieve maatregelen een gelijkwaardig veiligheidsniveau nastreven. Informatie hierover kan verkregen worden bij de technische commissie brandveiligheid. Bij "Toerisme voor Allen" is er een dergelijke commissie voorzien

Objectieven:

0.9.

- Prioriteit 1: Bescherming van personen.
- Prioriteit 2: Veiligheid van de hulpdiensten tijdens de evacuatie van personen.
- Prioriteit 3: Bescherming van omgeving en aanpalende gebouwen (in beperkte mate).

0.10.

Daar bescherming van personen als basisobjectief naar voor komt zijn detecteren, alarmeren en evacueren primordiaal. De stabiliteit in geval van brand van een gebouw is daarom belangrijk tijdens de volledige evacuatie duur van de personen. Dit omvat de duur van evacuatie op eigen krachten en de duur tijdens dewelke de hulpdiensten hiervoor tussenkomen.

0.11.

Waar op brandweerstand een beroep gedaan wordt, zullen voor bestaande gebouwen veel voorkomende constructiewijzen, die in bijlage aan dit document beschreven zijn, als mogelijk alternatief beschreven worden.

1. BOUWTECHNISCHE AANBEVELINGEN VOOR GEBOUWEN MET UITSLUITEND DAGBEZETTING

1.1. Toegangswegen en inplanting

1.1.1. Bereikbaarheid voor de brandweer

Het is belangrijk dat het gebouw voortdurend bereikbaar is voor de voertuigen van de brandweer. Hieronder wordt verstaan dat een voertuig van de brandweer een opstelplaats kan bereiken, zodanig dat de af te leggen weg vanaf deze opstelplaats tot elk punt binnen het gebouw ≤ 60 m is (S 5.3) voor alle gebouwen met meer dan één bouwlaag.

1.1.2. Inplanting t.o.v. aanpalende gebouwen

De muren die aangrenzende gebouwen scheiden, hebben REI 30 (S 4.2).

1.2. Compartimentering en evacuatie

1.2.1. Aanbevelingen voor compartimentering

Compartimenten hebben een maximale totale vloeroppervlakte van 2500 m^2 en mogen zich uitspreiden over hoogstens 2 bouwlagen (S 4.1).

Compartimenten zijn afgescheiden door elementen met REI 30 en EI 30, EI₁ 30 voor de deuren (S 4.2). Deze zijn zelfsluitend of bij brand zelfsluitend.

1.2.2. Evacuatiemogelijkheden

1.2.2.1. Gebouwen met één bouwlaag

Naast de hoofdevacuatiweg die normalerwijze samenvalt met de hoofdtoegang is een bijkomende evacuatiemogelijkheid nodig om de rol van de hoofdevacuatiweg over te nemen indien deze door rook en/of vuur onbruikbaar zou zijn. Indien het gebouw voor zelfredzame personen is bestemd, kan voor deze bijkomende evacuatiweg gebruik gemaakt worden van ramen opendraaiend om verticale assen als zij op een toegankelijke en veilige zone uitgeven.

1.2.2.2. Gebouwen met meer dan een bouwlaag

Per bouwlaag is er naast de hoofdevacuatiweg een bijkomende uitweg nodig die er onafhankelijk van is. Ook voor de verticale evacuatie is dergelijke bijkomende weg nodig. Beide verticale evacuatiwegen kunnen op het gelijkvloers samenkomen naar een gemeenschappelijke uitgang. Indien het gebouw voor zelfredzame personen bestemd is, zijn buitentrappen en ladders aanvaardbaar als bijkomende verticale evacuatiweg. Ook een trap of ladder die inschuifbaar of geled is, kan hiervoor worden gebruikt.

De toegang naar een buitentrap of ladder gebeurt dan hetzij:

- via een deur
- via een raam die de doorgang van een persoon toelaat (minimale afmetingen H 1.80 x B 0.80 m)
- via een opstapbordes, vervaardigd uit materialen met minstens een brandreactie klasse A2 - s2,d1 volgens EN 13501-1.

1.2.3. Evacuatiwegen (S5.2)

Om een vlotte evacuatie toe te laten, zal de nuttige breedte van de evacuatiwegen groter zijn dan of gelijk aan 1 cm/persoon en bedraagt zij tenminste 0,80 m. De loopafstand voor de evacuatie is maximaal 45 m en doodlopende stukken van de evacuatiwegen maximaal 15 m.

Alle uitgangen leiden naar buiten of naar een ander compartiment.

De bijkomende evacuatiweg wordt niet in rekening gebracht bij het bepalen van de beschikbare nuttige breedte en heeft minstens dezelfde breedte.

Ramen opendraaiend om verticale assen worden slechts voor de helft van hun breedte in rekening gebracht.

1.2.4. Binnentrappen (S5.2)

Voor een vlotte evacuatie moeten de trappen(huizen) toegang geven tot het evacuatiniveau. Hun breedte is minstens gelijk aan die van de evacuatiwegen.

Om vergissingen bij evacuatiwegen te vermijden, mogen trappen(huizen) die ondergrondse bouwlagen bedienen, niet rechtstreeks het verlengde zijn van degene die de bouwlagen boven een evacuatiniveau bedienen, tenzij ze ervan gescheiden zijn door wanden EI 30 en zelfsluitende of bij brand zelfsluitende deuren EI₁ 30.

Indien de kelder niet brandwerend gescheiden is telt deze mee als een bouwlaag!

1.2.5. Signalisatie (S5.2)

Voor alle bouwlagen wordt het volgnummer duidelijk aangebracht op de overlopen en bij trappenhuisen en eventuele liften.

De aanduiding van de uitgangen en nooduitgangen dient te voldoen aan de bepalingen betreffende de veiligheids- en gezondheidssignalering op het werk.

1.2.6. Veiligheidsverlichting (S5.2)

De evacuatiewegen, overlopen van de trappenhuisen en alle lokalen waar personen normaal aanwezig zijn, worden voorzien van een veiligheidsverlichting. De voeding mag gebeuren door de gewone stroombron, die bij uitval automatisch overschakelt op een autonome stroombron.

Voor veiligheidsverlichting wordt aanbevolen aan de eisen van bijlage 2 van de basisnormen (§ 6.5.4) te voldoen.

1.3. Aanbevelingen voor structurele elementen (S5)

1.3.1. Algemeen geldt dat de structurele elementen R 15 hebben bij één bouwlaag en R 30 bij meerdere bouwlagen.

1.3.2. Daken (S 4.2) en (S 5)

Bij één bouwlaag hebben de structurele elementen R 15.

De vloeren tussen de bovenste verdieping en een zolderruimte hebben REI 30. Indien hieraan niet voldaan wordt hebben de structurele elementen van het dak R 30.

Een gebruikte/toegankelijke zolderruimte wordt als bouwlaag meegerekend.

1.4. Aanbevelingen van reactie bij brand (S3)

1.4.1. Wanden, plafonds en vloeren met inbegrip van hun bekleding

De volgende minimumklassen van reactie bij brand worden aanbevolen:

- Voor het plafond: klasse B - s2, d1 (S 3.2)
- Voor muren, wanden inclusief hun bekleding is de vereiste minstens C - s2, d1 (S 3.2).
- Voor vloeren inclusief vloerbekleding: D_{FL} - s2 (S 3.2).
- Voor gordijnen en overgordijnen wordt een brandvertragende behandeling aanbevolen tenzij zij door hun aard een brandklasse E vertonen.

1.4.2. Decoratie (S3.1)

Er wordt aanbevolen scherp toe te zien op de gebruikte decoratie en de volgende voorwaarden te eerbiedigen:

- Muurdecoratie en decoratie op verticale oppervlakken:
 - moet mede door haar wijze van aanbrengen voldoen aan 1.4.1 hierboven of;
 - discontinu aangebracht zijn met verticale tussenafstand van minstens 0,5m om de 2m.
- Plafonddecoratie zal:
 - mede door haar wijze van aanbrengen voldoen aan 1.4.1 hierboven of;
 - discontinu aangebracht zijn in oppervlakken kleiner dan 1 m x 1 m en met tussenafstanden van minstens 1m. De totale hoeveelheid brandbare decoratie wordt per oppervlak van 1m x 1m beperkt tot 100g/m².
- Ballonnen gevuld met brandbaar gas zijn uitgesloten.
- Plafonddecoratie verbiedt het gebruik van open vuur (met uitzondering van theelichtjes in houders).
- Plafonddecoratie is te bannen uit evacuatiewegen.

1.5. Aanbevelingen voor technische uitrusting

1.5.1. Brandstofopslag (S1.1)

Vaste, vloeibare en gasvormige brandstoffen worden buiten opgeslagen of in een lokaal dat brandwerend afgescheiden is met een brandweerstand van minstens EI 30.

Toevoerleidingen van gas zijn steeds voorzien van een toegankelijke buitenafsluiter.

De opslag van brandbare en ontvlambare stoffen moet overigens gebeuren in overeenstemming met de wettelijke voorschriften van het ARAB en VLAREM.

1.5.2. Lokale verwarmingstoestellen (S1.1)

1.5.2.1.

Maak geen gebruik van elektrische toestellen met naakte gloeidraden, wel van toestellen werkend met gasvormige, vloeibare of vaste brandstof voor zover zij op een behoorlijk functionerende schoorsteen zijn aangesloten en de brandstofopslag en toevoer voldoen aan § 1.5.1.

1.5.2.2.

Verplaatsbare toestellen voor stralingswarmte en houders met gasvormige of vloeibare brandstoffen (zie § 1.5.1) zijn te vermijden.

1.5.2.3.

Breng geen brandbaar materiaal op of tegenaan individuele verwarmingstoestellen of verlichting aan. Steeds wordt een veilige afstand bewaard in functie van de oppervlaktetemperatuur van de verwarmingstoestellen.

1.5.3. Stookplaatsen (S1.1)

Apparaten met een vermogen ≥ 30 kW worden ondergebracht in een stookplaats, afgescheiden door wanden EI 30 en deuren EI₁ 30.

Apparaten met een vermogen > 70 kW worden ondergebracht in stookplaatsen die voldoen aan de voorschriften van de norm NBN B61-001.

1.5.4. Kooktoestellen (S1.1)

Kookapparatuur is toegelaten in beperkte hoeveelheid, voor zover de brandstofopslag voldoet aan § 5.1 hierboven. Frituurtoestellen met een olie-inhoud van meer dan 4 liter zijn enkel toegelaten als ze zijn ondergebracht in afgescheiden lokalen met EI 30 (wanden) en EI₁ 30 (deuren) of als ze met een vaste blusinstallatie zijn beschermd.

1.5.5. Elektrische laagspanningsinstallatie

Deze installatie moet steeds voldoen aan alle wettelijke voorschriften en aan het AREI. Zij moet periodiek gecontroleerd worden.

1.5.6. Installatie voor de distributie van gas

Zij moet steeds voldoen aan alle wettelijke voorschriften en de betreffende normen. Zij moet periodiek gecontroleerd worden.

1.6. Blusmiddelen (S2)

Per bouwlaag en per 150 m² vloeroppervlakte wordt een brandblus-apparaat ABC 6 kg of een waterschuimblusser 6 l aanbevolen. Een muurhaspel kan twee blusapparaten vervangen waarbij geen punt van de bouwlaag verder verwijderd is van de muurhaspel dan de lengte van de slang. In geval van aanwezigheid van frituurketels wordt een branddeken zichtbaar opgehangen op een bereikbare plaats in de onmiddellijke buurt. Afgescheiden keukens zijn steeds voorzien van een branddeken.

Laat de blusmiddelen periodiek controleren.

1.7. Exploitatievoorschriften voor gebouwen met uitsluitend dagbezetting

Het veiligheidsbeginsel van deze aanbevelingen is in een zeer belangrijke mate gebaseerd op het beperken van de kans op het ontstaan van brand (S 1) en de aanwezigheid van middelen voor een eerste interventie bij brand (S 2).

De kans op het ontstaan van brand wordt in belangrijke mate bepaald door de gebruikswijze van de lokalen en hun onderhoud, door het behouden van alle bouwtechnische maatregelen, door het instandhouden van de technische kwaliteit van de uitrusting en het functioneel houden van alle uitrusting van brandbeveiliging.

Hiertoe zijn periodieke controles nodig zoals aangegeven in § 1.8.

Om de regelmaat van deze periodieke controles te garanderen zal:

- een beheerder aangesteld worden voor elk gebouw;
- door deze beheerder een logboek bijgehouden worden waarin alle volgens bijgaand schema (§ 1.8) uit te voeren controles en onderhoud worden aangeduid.

De naam en gegevens van de beheerder zijn vermeld in het logboek dat steeds ter beschikking is.

1.7.1. Gebruiksvoorwaarden (S1.2)

1.7.1.1.

Er is rookverbod in alle lokalen

1.7.1.2.

Met uitzondering van theelichtjes in houders is het gebruik van open vlam inclusief vuurwerk verboden. De beheerder kan wel voor gedefinieerde periodes en activiteiten, mits beschrijving van bijkomende veiligheidsmaatregelen een vuurvergunning afleveren.

1.7.1.3.

Weinig gebruikte goederen, voorraden, en onnodige brandbare materialen worden in afgescheiden gesloten lokalen opgeslagen.

1.7.2. Instandhouden van bouwtechnische maatregelen

1.7.2.1.

Er dient speciaal op toegezien dat de decoratie, wand-, plafond- en vloerbekleding steeds voldoen aan de voorwaarden gespecificeerd in § 1.4.

1.7.2.2.

Er is toezicht bij verbouwings- of veranderingswerkzaamheden dat de voorschriften voor compartimentering en evacuatie steeds voldaan zijn.

1.7.2.3.

Er is toezicht op het blijvend respecteren van alle voorschriften voor de technische uitrusting (§ 1.5) en het uitvoeren van de vereiste periodieke controles aangegeven in onderstaande tabel, inclusief nazicht van de blusmiddelen (§ 1.6).

1.8. Lijst van de nodige controles

Van de beheerder wordt verwacht dat hij/zij 3-maandelijks een veiligheidsronddgang maakt.

Te controleren	door	frequentie
Aanwezigheid en inhoud logboek	B	3 - m
Aanwezigheid van situatieplannen	B	J
Rookverbod	B	3 - m
Decoratie	B	3 - m
Goede huishouding (inclusief plaats en omgeving van verwarmingstoestellen + verlichtingstoestellen)	B	3 - m
Wand-, plafond- en muurbekleding	B	W + 5 J
Voorwaarden bij vuurvergunning	B	Telkens
Opslag brandbare materialen	B	3 - m
Behoud compartimentering	B/EDTC	W + 5 J
Toestand evacuatiewegen	B	3 - m
Veiligheidsverlichting	B	J
Technische uitrusting		
Blustoestellen, muurhaspels, branddekens	EDTC	J
Verwarmingstoestellen, schouwen, stookplaatsen	BI	J
Laagspanningsinstallatie	EDTC	W + 5 J
Gasinstallatie	EDTC	W + 5 J
Liften	EDTC	J
Autonome branddetectie	B	3 - m
Branddetectie en alarminstallatie	BI	J
<u>Legende:</u> B = Beheerder, EDTC = Externe Dient voor Technische Controles, BI = Bevoegd installateur, 3 - m = 3-maandelijks, J= jaarlijks, W + 5J = na elke wijziging doch minstens om de 5 jaar		

Voorbeeld planning van controles

maart - juni - september - december

- logboek + controle inhoud
- rookverbod + aanduiding
- beperking van de decoratie
- netheid en goede huishouding
- opslag materiaal en reserves
- autonome branddectoren

juni

- aanwezigheid van situatieplannen
- evacuatiewegen: bereikbaarheid - vrij van gestockeerde materialen, meubelen enzovoort
- blustoestellen, muurhaspels, branddekens
- branddetectie- en alarminstallatie

september

- verwarmingstoestellen, schouwen, stookplaatsen
- liften

december (5-jaarlijks)

- wand-, plafond- en muurbekleding
- compartimentering
- laagspanningsinstallatie
- gasinstallatie

1.9. Inhoud logboek

- Vergunning.
- Gebruik van het gebouw: dagbezetting, dagbezetting en occasionele overnachting, enzovoort.
- Maximum toegelaten bezetting in functie van de aanwezige evacuatiemogelijkheden. Dit aantal is ook zichtbaar aangeduid bij de hoofdingang.
- Verslagen van alle verplichte controles.
- Instructies bij brand. Deze instructies worden ook aangeplakt bij de hoofdingang en op elke bouwlaag in elke evacuatieweg. Een liggingsplan toont de evacuatiewegen vanaf de betreffende plaats.

2. AANBEVELINGEN VOOR GEBOUWEN MET DAGBEZETTING EN OCCASIONELE OVERNACHTING

2.1. Algemeen

Voor deze gebouwen gelden uiteraard alle aanbevelingen voor de gebouwen met uitsluitend dagbezetting.

2.2. Bijkomende aanbevelingen

2.2.1. Branddetectie

Alle lokalen van het brandcompartiment worden voorzien van overal hoorbaar brandalarm bevolen door rookdetectoren en/of drukknoppen. Autonome detectoren kunnen volstaan. Technische ruimtes worden voorzien van specifieke detectoren. De detectoren en alarmsystemen voldoen aan de vigerende Europese en Belgische normen terzake.

Autonome detectoren worden 3-maandelijks door de beheerder gecontroleerd op hun functionaliteit. Andere branddetectiesystemen worden jaarlijks gecontroleerd door een bevoegd installateur.

3. GEBOUWEN MET SPECIFIEKE VOORZIENING VOOR OVERNACHTING

Op deze gebouwen zijn de voorschriften van 'Toerisme voor allen' en andere wettelijke voorschriften van toepassing.

Zij vallen bovendien onder de voorschriften van logiesverstrekkende bedrijven.

4. GEBOUWEN MET RUIMTEN VOOR EEN GROTE BEZETTINGSDICHTHEID

Het gaat hier om feestzalen, dans- en fuifzalen, toneelzalen enzovoort.

Hier is automatische branddetectie vereist in alle lokalen die zich binnen hetzelfde brandcompartiment bevinden waartoe de ruimte met de grote bezettingsdichtheid behoort. Er is bovendien branddetectie in alle lokalen die uitgeven op de evacuatiewegen van deze ruimtes met grote bezettingsdichtheid.

Hier zijn redundante, beveiligde evacuatiewegen nodig.

Opslagplaatsen met belangrijke brandlast, technische lokalen en stookplaatsen worden afzonderlijk gecompartmenteerd. Structuur en compartimenten hebben een uur brandweerstand. Branddeuren hebben EI₁ 30.

BIJLAGE

De hieronder veel voorkomende constructies in oudere bestaande gebouwen worden aanvaard voor de brandwerendheidsklasse(n) die hierna vermeld is (zijn).

Brandwerendheid wordt aangeduid door een combinatie van letters die elk wijzen op het aspect van de compartimentering (REI) gekoppeld aan een cijfer (30, 60 ...) verwijzend naar de tijd gedurende dewelke deze eigenschappen bewaard blijven.

R: stabiliteit

E: vlamdichtheid

I: thermisch isolatie

REI 30 en REI 60 stemmen ongeveer overeen met de vroegere Rf 30 en Rf 60.

Wanden en muren

- Baksteenmuren met een dikte van 90 mm of meer (halfsteense muur), met en zonder bepleistering voor REI 60, EI 60, REI 30, EI 30.
- Vaste lichte verdeelwanden bestaande uit een houten of metalen raamwerk, met langs beide zijden gipskartonplaten of calciumsilicaatplaten met een minimum dikte van :
 - gipskartonplaten
 - 15 mm EI 30
 - 25 mm EI 60
 - calciumsilicaatplaten
 - 10 mm EI 30
 - 15 mm EI 60
- Vaste lichte verdeelwanden van onbekende of andere samenstelling waarop gipskartonplaten of calciumsilicaatplaten worden geschroefd :
 - gipskartonplaten
 - 12,5 mm EI 30
 - 25 mm EI 60
 - calciumsilicaatplaten
 - 10 mm EI 30
 - 15 mm EI 60

Vloeren

- Betonvloerplaten berekend volgens Eurocodes EN 1992.1-2.
- Vloeren op basis van gewapende betonbalkjes met vulblokken uit gebakken klei en een beton-druklaag : REI 30
- Vloeren op basis van een houten roostering met een goed gesloten plankenvloer boven en onderaan een pleisterwerk op houten latten. Na aanbrengen van
 - een glasvezel gewapende gipskartonplaat (RF) van 15 mm : REI 30 of
 - een calciumsilicaatplaat van 10 mm : REI 30
- In geval van een niet goed gesloten plankenvloer worden de resultaten ook bekomen door het bijkomend aanbrengen van een beplating van minimum 3 mm dikte en een brandreactieklasse $A2_{fl} - S2$

Deuren

$EI_1 30$ voor deurgehelen samengesteld uit een deurblad van een $EI_1 30$ geklasseerd deurgeheel, maar aangebracht in een bestaande omlijsting die aan de volgende voorwaarden voldoet :

- Metalen omlijsting :
 - de aanslagbreedte bedraagt minimum 15 mm.
 - de ruimte tussen muur en omlijsting wordt volledig opgegoten met beton of gipspleister.
- Houten omlijsting :
 - omlijsting minimum 18 mm dik
 - de aanslagbreedte bedraagt minimum 15 mm.
 - de ruimte tussen muur en omlijsting wordt over minimum 90 mm opgestopt met rotswol of een brandvertragend PU-schuim.

De speling tussen de deurvleugels en de omlijsting mag maximaal 3 mm bedragen.

5. Fase 5 : Kostenraming

5.1. Basis van de kostenraming

Bij de kostenraming wordt een onderscheid gemaakt tussen de éénmalige kost om de bestaande gebouwen in overeenstemming te brengen met het ontwerp van aanbeveling, de éénmalige kosten om te voldoen aan de exploitatievoorschriften en de jaarlijks terugkerende meerkost voor het respecteren van deze voorschriften. Alle kosten zijn exclusief BTW.

5.2. Kostprijsselementen

5.2.1. Gebouwen in overeenstemming brengen

Voor deze kosten wordt een gedetailleerde kostprijsraming gemaakt, gebaseerd op de gegevens uit de bezoeken aan de gemeenten / steden (fase 1).

Dit gebeurt op basis van een vergelijking tussen de bestaande toestand en de voorschriften in het ontwerp van aanbeveling.

De kostenraming steunt op eenheidsprijzen verkregen bij firma's die deze diensten/producten aanbieden.

Er wordt van uitgegaan dat de bezochte lokalen, representatief zijn voor de gehele sectoren.

Volgende eenheidsprijzen werden bekomen :

	Totaal
<u>Kostprijs individuele detectie</u>	30 € / stuk
<u>Kostprijs brandwerende deuren:</u> Deze prijs omvat het uitbreken en afvoeren van de bestaande deur + het leveren en plaatsen van de nieuwe deur (pomp inbegrepen).	580 € (EI ₁₃₀)
Kostprijs poederblusser ABC 6 kg	80 €
Kostprijs waterschuimblusser 6 l	115 €
Kostprijs branddeken (120 x 120 cm)	35 €
<u>Kostprijs voor verbetering brandweerstand van wanden en plafonds</u> Brandwerende beplating	50 € / m ²
Bij enkele gebouwen zal een noodtrap moeten voorzien worden. De kostprijs voor een inklapbare ladder, die in opgeplooid toestand het uitzicht heeft van een ± 10 cm brede kolom bedraagt	340 € / lm (geplaatst)

Verder wordt hierop voor herstel van schade aan schilderwerken na plaatsing van branddetectie, brandwerende deuren, brandwerende platen, enz... een toeslag van 20 % voorzien.

Voor onvoorziene kleine aanpassingswerken wordt 10 % ingeschreven.

5.2.2. Kosten om te voldoen aan de exploitatievoorschriften: éénmalige kosten.

Opstellen veiligheids- en evacuatieplannen, richtlijnen, aanleg veiligheidsregister :

5 mandagen à 300 € / dag = 1500 € / vereniging

5.2.3. Kosten om te voldoen aan de exploitatievoorschriften: terugkerende jaarlijkse kosten.

Nazicht brandblusmiddelen	12 € / blusapparaat
Nazicht detectie-installatie:	400 €
Controle elektrische installaties (5-jaarlijks, dus 20 %)	110 €
Oefenen in gebruik van brandblusapparaten 1 persoon per jaar	80 € / persoon (1/2 dag)
Kosten voor onderhoud verwarmingsinstallatie	170 €
Organiseren en uitvoeren van evacuatie oefeningen 4 mandagen / jaar à 300 €/dag	1200 € / jaar
Administratieve kosten rond veiligheid 6 mandagen à 300 €/dag =	1800 €/jaar

5.3. Kostenraming voor de bezochte lokalen

Een eerste gedetailleerde kostenraming werd gemaakt voor de bezochte lokalen en het voorliggend ontwerp van aanbeveling:

Van de 80 bezochte lokalen kunnen we stellen dat 27 lokalen zo goed als voldoen aan de voorgestelde aanbeveling.

Bij de andere lokalen moet er voornamelijk geïnvesteerd worden in individuele rookdetectie, het plaatsen van brandwerende deuren, noodtrappen, blusmiddelen en brandwerende beplating.

Gebruikte symbolen

(A1)	branddeur	580 € / stuk
(A2)	panieksluiting	175 € / stuk
(A3)	individuele detectoren	30 € / stuk
(A4)	blustoestel	80 € / stuk
(A5)	branddeken	35 € / stuk
(A6)	brandwerende beplating	50 € / m ²
(A7)	noodtrap	340 € / lm
(A8)	pictogrammen	4 € / stuk

Op basis van het voorgaande, komen wij voor de 80 lokalen, die in 9 gemeenten/steden werden bezocht tot het volgende:

- Van de 80 lokalen zijn er 27 zo goed als in orde met het ontwerp van aanbeveling.
- 5 lokalen konden niet binnenin worden bezocht, waardoor ook geen kostenraming van de nodige beveiligingsmaatregelen kon worden gemaakt.
- 1 vereniging moet hoe dan ook verhuizen.
- Om de resterende 47 lokalen in overeenstemming te brengen met het ontwerp van aanbeveling is de kostenraming = ± 330.000 €. In deze kostenraming zijn nieuwe chalets (± 500m²) voor 4 verenigingen inbegrepen. De kostenraming hiervoor is 200.000 € (500 m² x 400 €/m²).
- Als men de verenigingen met de nieuwe chalets niet in rekening brengt komt men aan 130.000 € voor 43 lokalen of 3024 €/lokaal.
- De brandwerende beplating doet de gemiddelde kostprijs gevoelig stijgen.
- Herstel schade → schilderwerken (20%) : 605 €
- Onvoorziene kleine aanpassingswerken (10%) : 303 €
- Kosten architect en veiligheidscoördinator: toeslag 10%: 393 €
- Gemiddelde totale kost per lokaal = 4.325 €

5.3.1. Eénmalige kosten om aan de exploitatievoorschriften te voldoen:

1.500 € per lokaal

5.3.2. Terugkerende jaarlijkse kosten:

		Totaal
Nazicht brandblusmiddelen	3 x 12 € / blusser	36 €
Nazicht van de branddetectie installaties		400 €
Nazicht verwarmingsinstallaties		170 €
Controle elektrische installaties (5-jaarlijks, dus 20 %)		110 €
Opleiding personeel gebruik blusmiddelen (1 pers / jaar)		80 €
Inzet van eigen mensen voor: <ul style="list-style-type: none"> ▪ Regelmatige controle op veiligheidsdispositieven ▪ Bijhouden veiligheidsregister ▪ Jaarlijks herhalen instructies, veiligheidsoefeningen 	4 + 6 mandagen per jaar à 300 € / dag	3000 €
Totaal	Per jaar per vereniging	3.796 €
Een belangrijk deel van deze exploitatiekosten wordt nu reeds door vele verenigingen gedragen. Zij betekenen dus daarom geen integrale meerkost. Wij ramen de meerkost op één derde van de totale hierboven opgegeven jaarkost per vereniging		d.i. ± 1260 €

5.3.3. Totale gemiddelde kostprijsraming voor de bezochte lokalen

Eénmalige kost per lokaal

Gebouwen in overeenstemming brengen:	4.325 €
Eénmalige kost voor exploitatievoorschriften:	1.500 €

Totaal:	5.525 €

Jaarlijkse meerkost voor exploitatie: **± 1260 € per vereniging**

5.4. Duiding bij de kostenraming voor veiligheid

5.4.1. Beheers- en exploitatiekosten

De raming van deze kosten omvat per vereniging:

- Initiële kosten ten belope van € 1.500 aan mandagen voor het opstellen van veiligheids- en evacuatieplannen, veiligheidsrichtlijnen, veiligheidsregister.
- Jaarlijks terugkerende kosten van € 3.796, waarvan € 3.000 aan mandagen voor administratie rond veiligheid en aan organiseren van evacuatie oefeningen.

De uurkostprijs werd laag ingeschat op € 37,5 per uur omdat een groot deel van deze opdracht in de verenigingen door vrijwilligers kan worden uitgevoerd mits enige ondersteuning.

De werkelijke kostprijs zal sterk afhangen van de mate waarin globale initiatieven genomen worden om een efficiënte ondersteuning te organiseren voor de vrijwilligers. Dit kan door koepelorganisaties van verenigingen, bvb. jeugdbewegingen, of door de overheid, hetzij op het niveau van de gemeenten, hetzij op het niveau van de provincies of Vlaams Gewest.

Het opstellen van modeldocumenten en instructies, algemeen of specifiek per sector kan de kosteloze inbreng van de vrijwilligers hier maximaal laten renderen.

Het supplementair ter beschikking stellen door de overheid van bvb. één deskundige per provincie kan naar ons aanvoelen toelaten om over een periode van hoogstens twee jaar de initiële beheerstaken uit te voeren voor alle betrokken verenigingen.

5.4.2. Kostenraming voor het initieel in overeenstemming brengen van de gebouwen

De opgegeven waarden lopen zeer sterk uit mekaar en maken dat de gemiddelde waarden weinig relevant zijn op het niveau van een individuele vereniging. Het grootste deel van deze kosten zijn in ieder geval diensten en producten te leveren door derden, hoofdzakelijk aanpassing van gebouwen.

Beperkte besparingen zijn te realiseren door gezamenlijke aankoop van detectoren, blustoestellen, branddekens en pictogrammen.

Gezamenlijke aankoop kan gerealiseerd worden op het niveau van koepelorganisaties, gemeenten, provincies of Vlaams Gewest.

5.4.3. Terugkerende jaarlijkse kosten met uitzondering van prestaties (mandagen)

Deze bestaan voor € 716 uit nazichten en controles door derden: nazicht brandblusmiddelen, nazicht branddetectie installaties, verwarmingsuitrusting en elektrische installaties.

Geglobaliseerde contracten voor deze dienstverlening kunnen ook hier kostprijsverlagend werken.

6. Algemene Besluiten

6.1. De verzamelde informatie over de sector

Bij het verzamelen van de informatie werd aan de betrokken verenigingen de volledige confidentialiteit beloofd over de mededelingen en vaststellingen, teneinde de optimale medewerking te bekomen.

Om deze redenen is het volledig eindrapport CONFIDENTIEEL en werd een samenvatting van het eindrapport opgesteld waarvoor geen confidentiële bepalingen gelden.

Het beperkte onderzoek ter plaatse geeft een vrij positief algemeen beeld over de toestand in verband met veiligheid en brandveiligheid.

Hier is enige discordantie met sommige eerdere studies uitgevoerd door koepelorganisaties.

Meerdere elementen kunnen hierin een rol spelen.

In deze studie werd uitsluitend op veiligheid geoordeeld en werden esthetische aspecten totaal buiten beschouwing gelaten. Deze esthetische aspecten spelen nochtans een belangrijke rol voor de perceptie van veiligheid en voor het veiligheidsgevoel.

Sinds de eerdere studies en deze laatste, blijken de laatste jaren heel wat inspanningen gedaan door sommige steden en gemeenten. Tijdens de plaatsbezoeken waren de gevolgen hiervan duidelijk merkbaar.

Opvallend was dat voor verschillende verenigingslokale het eigenaarsstatuut niet duidelijk is, wat onrechtstreeks gevolgen kan hebben voor de mogelijkheid tot investeren in veiligheid.

Het verantwoordelijkheidsbesef bij eigenaars en gebruikers wordt hierdoor ook erg afgezwakt.

6.2. Risico analyse en ontwerp van aanbeveling

De risico analyse en het ontwerp van aanbeveling werd opgesteld in functie van de aard der activiteiten in het verenigingsgebouw.

Er wordt onderscheid gemaakt tussen gebouwen met uitsluitend dagbezetting, gebouwen met occasionele overnachting, gebouwen met specifieke voorzieningen voor overnachting en gebouwen met grote bezettingsdichtheid.

Twee objectieven werden weerhouden bij het opstellen van de aanbeveling:

- de bescherming van de individuele personen aanwezig in de gebouwen;
- de bescherming van de hulpdiensten bij de interventie.

Zij leiden tot het opstellen van een "Ontwerp van aanbeveling" met peilers:

- bouwtechnische aanbevelingen;
- aanbevelingen voor technische uitrusting;
- exploitatievoorschriften;
- een lijst met de nodige controles.

De aanbevelingen zijn wel als minimum te beschouwen.

Voor grote gebouwen of particuliere gevallen kunnen strengere regels aangewezen zijn.

De opgestelde aanbevelingen maken in vele gevallen beperkte aanpassingen aan het gebouw noodzakelijk. Het opstellen van een vademecum of leidraad met een verzameling van eenvoudige oplossingen kan hier kostprijsbeperkend werken.

Het ter beschikking stellen van een technisch raadgever, hetzij door de gemeente, hetzij door de provincie, hetzij door het Vlaams Gewest, eventueel per sector, kan ook hier globaal besparingen opleveren.

In de aanbevelingen spelen de aspecten van goed beheer van het gebouw een buitengewoon belangrijke rol. Daarom wordt voorgesteld een beheerder aan te stellen voor elk gebouw. Aan deze beheerder worden een reeks taken toegewezen.

De aanstelling van de beheerder zal zorgen voor continuïteit in het beheer, voor het bewaren van de kennis en het duidelijk stellen van verantwoordelijkheden.

Het verstrekken van de nodige kennis aan zulke beheerders kan gebeuren mits het opstellen van schriftelijke instructies en/of het organiseren van infodagen. Koepelorganisaties van jeugdbewegingen bvb. kunnen brandveiligheidsopleidingen inkorporeren in andere bestaande opleidingen zoals veiligheid bij gebruik van de weg, enz... Jeugdbewegingen hebben hier veel meer dan andere te maken met steeds wisselende verantwoordelijken.

Initiatieven op sectoraal vlak zullen hier doelgerichter en efficiënter zijn dan een algemene benadering over alle sectoren heen.

Het duidelijk maken van de verantwoordelijkheden kan potentiële beheerders afschrikken. Nochtans is deze verantwoordelijkheid steeds aanwezig, maar is het besef er niet. Duidelijkheid hieromtrent zal de zin voor veiligheid zeker bevorderen.

De studie brengt het probleem van de verantwoordelijkheid en rechtszekerheid in deze zeer duidelijk aan het licht.

Deze verantwoordelijkheid bestaat evenzeer zonder de opgestelde aanbevelingen, maar was veel vager en door niemand direct aangevoeld. De juridische gevolgen van het gebruik van deze "aanbevelingen" moet worden ondersteund en mee in overweging genomen bij het gevolg dat aan deze studie wordt gegeven.

Regelgevende initiatieven, gekoppeld aan (verplichte?) verzekeringen kunnen deze problematiek waarschijnlijk afdoende oplossen.

6.3. Kostprijsraming

De kostprijsraming werd uitgevoerd op basis van de vaststellingen tijdens de plaatsbezoeken en de voorgestelde aanbevelingen.

Deze kosten kunnen in belangrijke mate beperkt worden door initiatieven van de overheid, door gezamenlijke aankopen, enz...

*De opstellers van deze studie danken
allen die hieraan hebben meegewerkt:*

- *De gemeentelijke ambtenaren en leden van verenigingen om hun behulpzaamheid tijdens de plaatsbezoeken.*
- *Alle leden van de stuurgroep, om hun vele positieve bijdragen, suggesties en commentaren bij de tot standkoming van deze studie, en voor de aangename werksfeer.*